iyi kitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

TUDEM YAYIN GRUBU

100. sayı

Ocak 2018 • SAYI 100
ÜCRETSİZDİR
www.iyikitap.net
ISSN 1308-8866

merhaba

Kesintisiz, ödünsüz, bir solukta 100. sayıya erdi mi bir dergi, kök tutmuş demektir. Hele ki yoluna ilk günkü heyecanıyla devam ediyorsa… Her adımda gelişiyor, dönüşüyor, biriktiriyor, umut tazeliyorsa… Dokunduklarına umut veriyor, değer katıyor, dönüştürüyorsa… Kök derindedir!

Bu coğrafyada, bir edebiyat dergisini 100 sayı yaşatmanın zorluklarını anlatmayacağım, herkes bilir bunu. Zaman zorluklardan, engellerden değil umuttan, heyecandan, bu yolcuğa tüm emeği geçenlerin paylaştığı kıvançtan bahsetme zamanıdır. Ama en çok, *İyi Kitap*'ı ilk günden bu yana yalnız bırakmayan, bugünlere taşıyan okurlarına şükranlarımızı sunma zamanı…

100. sayı bir hedef ya da durak değil elbette. Aldığımız yolu, yarattığımız değerleri, biriktirdiklerimizi hatırlatan bir kilometre taşı. Bu yüzden, tarihe not düşelim dedik ve özel bir bölüm hazırladık 100. sayı için. İlgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

Hoş bir rastlantı, bu sayı yeni yılın da ilk sayısı. Geride bıraktığımız 2017'de on sayı yayımlamışız. 68 ilk okuma, 101 çocuk, 18 genç, 28 başvuru ve 5 çizgi roman olmak üzere 220 kitap tanıtmışız. 75'i Türkçe, 145'i başka dillerde kaleme alınmış bu eserlerin.

2018'de de iyi kitaplarla buluşabilmek dileğiyle…

Safter Korkmaz

Aylık Yaygın Süreli Yayın / 30.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866
İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safter Korkmaz **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez
Tasarım - Uygulama: Burak Tuna, Nayime Serbest **Kapak İllüstrasyonu:** Maria Brzozowska
Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km. Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy / Ankara 0 (312) 284 18 14
İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak / İzmir **Tel:** 0(232) 463 46 38 **e-posta:** iyikitap@tudem.com
www.iyikitap.net **iyikitapdergisi** **iyi_kitap**

YOKSA KEDİNİZİN UYUDUĞUNU MU SANIYORSUNUZ?

Kedilerle ilgili bugüne kadar ne çok şey söylendi, yazıldı, çizildi... Elbette çocuk kitapları da bundan payını aldı. Çünkü kediler, belki de hayvanlar âleminin en muzip, en garip, en nevi şahsına münhasır karakterlerinden...

Yazan: **Gökçe Gökçeer**

Kedilerle yaşayanlar bilir: Bir kediyle birlikte olmak demek, evinizi paylaşmalarına izin vermek demek değildir. Onlar size izin verir, siz onların ev arkadaşı olursunuz. Evin hâkimi artık kedinizdir. İstedikleri yerde uyur, istedikleri zaman yemek yer, paşa gönülleri çekerse yanınıza gelir, çekmezse yüzünüze bile bakmadan önünüzden geçip giderler... Bir de... evet çok uyurlar!

Ama bu kitaptaki kediler, bildiğimiz kedilerden biraz farklılar. Hiç de uyur gibi bir hâlleri yok. Uyumak bir yana, son derece çılgın işler peşindeler. Evdekiler işe gittiğinde, kendi aralarında organize olup maceraya atılmak için dört gözle bekliyorlar. Biri diyor "dans edelim", diğeri istiyor ki tenis oynasın. Paten kayan kedi mi olur diyene, "yüzmeye giden kediye ne dersin?" diye sormak isterim. Sanatsever kediler, satranç oynayan, kitap okuyan, kazak ören ve kek yapan kediler... Bu kedilerden her evde olsa keşke, diyeceğim ama kitabı okuduktan sonra evdeki kediye bile kuşkuyla bakıyor insan. Yoksa o da?...

Bak Sen Şu Kedilere
Monika Filipina
Türkçeleştiren: Burcu Oral Kopan
Marsık Kitap, 32 sayfa

Bak Sen Şu Kedilere, çizimleriyle de yola çıktığı fikirle de çocuklar için son derece eğlenceli bir resimli kitap. Enerji dolu, hareketli, bol gülücüklü bir okuma deneyimi yaratacaktır şüphesiz. Ancak kitabın, özellikle evinde bir veya birkaç kediyle yaşayan çocuklar için çok daha ayrı bir yeri olacağına inanıyorum. Monika Filipina'nın Türkçe yayımlanan ilk kitabı bu. Hikâyeyi hem yazıp hem resimleyen Filipina'nın stilize ve rengârenk kedileri sayesinde, sayfalar arasında dolaşırken enerjiniz hiç düşmüyor. Yayınevinin kedisi Marsık'a, bu şahane seçiminden dolayı teşekkür etmek gerek sanırım, tüm kediler ve kediseverler adına...

Bundan böyle evinizdeki veya etrafınızdaki kediler gözünüze eskisinden çok farklı görünebilir. Siz yine de içinizi ferah tutmaya gayret edin!■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★★

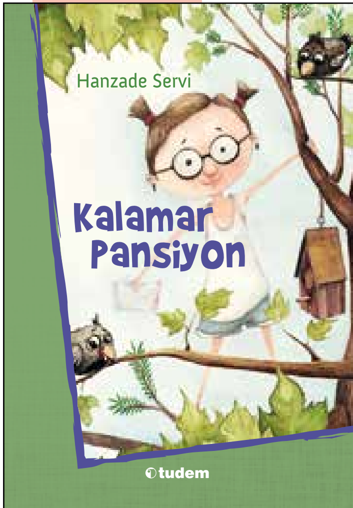
ÇOCUK KİTAPLIĞI

Yaşarken okunması tavsiye edilir!

Yazan: **Alev Karakartal**

"Kolumda alçı, ayaklarımda sarı fosforlu kelebek terlikler vardı. En iyi arkadaşım, en iyi arkadaşım olmayabilirdi. Bucika bana kırgındı. Etrafta soğan ve domates yerken kitap okuyan korkunç biri dolaşıyordu. Ve Çarşaf Dede yeni bir şiir yazıyordu. Sadece on yaşındaydım. Hayatım bu kadar karışık olmamalıydı. Şu an hiçbir şey düşünmeden, deniz kıyısında karpuz yemem gerekmiyor muydu?"

Kalamar Pansiyon
Hanzade Servi
Resimleyen: Fethi Yılmaz
Tudem Yayınları, 128 sayfa

Küçük bir yazlık kasabasında, kafası karışık bir kız çocuğu, saat tam üçü yirmi geçe ağaçtan düşer. Düşmesi şaşkınlığındandır; ardından bolca gizem, heyecan, sakin görünen kasabalarda rastlanan türden şaşırtıcı sırlar, sıradanlığın içinden fırlayıveren mucizelerle bezenmiş, biraz hüzünlü ama yaşama sevinci dolu bir macera gelir. Ama en iyisi baştan başlamalı.

Çene suyuyla meşhur, denizi ve limanıyla, bir zamanların orta sınıfının tipik tatil beldelerinden Derince'deyiz. Hikâye, otogardan çıkıp sola döndükten sonra, üç yüz metre ilerideki köpeğin yanından sağa sapar sapmaz, az ötede göreceğiniz Kalamar Pansiyon'da geçer. Anne, baba ve küçük kızlarından oluşan Yadigar ailesine ait pansiyon, ilkeli horozları, küçük bahçeleri, birkaç masalık restoran ve beş şezlongtan fazlasını almayan plajları, organik sebze, meyve, reçel ve yumurtaları, komşu çiftlikten sağıp getirdikleri sütleriyle mütevazı hayatlara ev sahipliği yapmaktadır. Misafirlerine, sevilen bir arkadaşın yazlığındaymış gibi, huzur içinde bir tatil vadeder Yadigarlar. Zor zamanlardan çalınmış, sakin ve asude bir zaman dilimini...

Vaatler belli ki yerine getirilmektedir. Zira Kalamar, yıllardır tatillerini orada geçiren müdavimleri, hatta pansiyonu evi yapan misafirleriyle pek boş kalmıyor gibi görünür. Yadigar ailesinin biricik kızı Ardıç'ın verdiği takma isimlerle; bir kazada hafıza-

sını kaybeden ve o zamandan beri aileyle yaşayan Rastabi, günün ilk ışıklarında "çarşaf gibi" denize girmeyi seven Çarşaf Dede, her şeyden şikayetçi Şikayet Hanım ve eşi Çözüm Bey, ilham perisini bekleyen Yazaret, tatile gelen bir ailenin terk ettiği çoban köpeği Paspas, pansiyonun "kadrolu" ekibini oluştururken; komşu çiftlik Prof. Gıdak Gıdak'ın sahipleri Kavruk ailesi ve oğulları; Ardıç'ın "yakın sayılır" arkadaşı Bucika, eski püskü bir evde yaşayan, yalnız ve huysuz Hayrettin Tekdede, rakip ve taklitçi Ahtapot Pansiyon'un sahipleri ve de kahramanımızın en yakın dostu, tatilci Hayal ve ailesiyle birlikte tablo tamamlanır.

Ancak kışın okulda yazın pansiyonda çalışarak, arkadaşları ve kitaplarıyla mutlu mesut geçen Ardıç'ın hayatı, ailesiyle birlikte her yıl pansiyonlarında tatil yapan en yakın arkadaşı Hayal'in bu yıl gelmemesi üzerine alt üst olacaktır. Zaten bir önceki yıl huysuz Tekdede'nin beklenmedik bir davranışı yüzünden apar topar İstanbul'a dönmelerine de anlam verememiştir. Hayal'in gitmeden önce bir ağacın tepesinde kendisi için bıraktığı mektup, her şeyi biraz daha esrarengiz ve karmaşık hâle getirir. Ardıç ve Bucika arkadaşlarına yeniden kavuşmak için büyüklerin o zamana dek sakladıkları sırları eşeledikçe, trajik ölümler, evlat edinme, yalnızlık, bir şeyi istemek ile o şeyi yapabilmenin arasındaki mesafe, hatırlama ve unutma gibi kavramlarla tanışacak, bunlar olmasaydı ol(a)mayacakları insana doğru bir adım daha yaklaşacaklardır.

Yazar Hanzade Servi, Tudem Yayınlarından çıkan *Kalamar Pansiyon*'da hemen hepimizin çocukluğundan bu yana bildiği; belki bir aile üyesi ya da komşu figürünü olanca canlılığıyla resmetmiş. Özellikle Çarşaf Dede, Şikayet Hanım ve huysuz Hayrettin Tekdede'nin dede terlikleriyle karşılaşmamış, tanışmamış birini bulabileceğinizden şüpheliyim. Büyük kentlerin dayattığı kaos ve çaresizlik duyguları içinde sıkışan beyaz yakalıların her şeyden sıtkı sıyrılıp deniz kıyısında, küçük sevimli bir işletme kurma hayalleriyse fazlasıyla tanıdık gelmiş olmalı. Kitaptaki örnekler, hayalini kuvveden fiile geçirebilmiş olanlar, en özendiklerimiz:

"Çok Mühendis, ressam olan kocası Teoman ile evlendikten sonra Kanada'daki bir üniversitede çalışmaya başlamış. Bucika da orada doğmuş. Altı yıl önce, Çok Mühendis aniden çalıştığı projeden kafasını kaldırarak 'Hobaaa!' demiş. (Evet gerçekten öyle demiş.) Sonra da 'Gıt gıt gıdak,' diyerek salonda volta atmaya başlamış. Teoman amca tam ambulans çağıracakken de 'Gidiyoruz' demiş. 'Türkiye'de bir sahil kasabasına yerleşip çiftlik kuralım.'"

Servi deneyimli, verimli ve ödüllü bir yazar. Eski bir gazeteci ve metin yazarı olmasının avantajını da kullanarak yaşadığı topluma ve insana ilişkin gözlemlerine yaratıcı bir hayal gücü, sağlam bir kurgu ve temiz Türkçeyi de ekleyerek kaleme aldığı kitaplarını *"ayrım yapmaksızın her yaştan ruh için"* yazdığını söylüyor. Başka bir yerde de *"Yazarlık, seçilen bir meslek değil. Çilek reçeli yiyeyim; sonra arkadaşlarla buluşurum; Ha, bir de yazar olayım bari demezsiniz,"* demiş. Kendini "yazmasam, çıldırırdım" kabilesine ait hissedip hissetmediğini bilmiyoruz elbette ama yazdığı kitapların sayısına, özellikle de çocuk ve ergenlere yönelik ürün veren Türkiyeli yazarlarda az rastlanan korku türünde yazdığı kitaplara olan ilgiye ve aldığı ödüllere bakılırsa, iyi iş çıkardığını söylemek gerek. *Kalamar Pansiyon* için arka kapakta, *"hayatın soğuk sürprizlerine mizahla karşı koyan bir hikâye"* demiş, Tudem Yayınlarının editörleri. Fethi Yılmaz da pastel tonlardaki, sevimli desenleriyle hikâyeye değer katmış. Öyleyse, hoşgeldiniz! ■

Dilin edebi niteliği	★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★

ÇOCUK KİTAPLIĞI

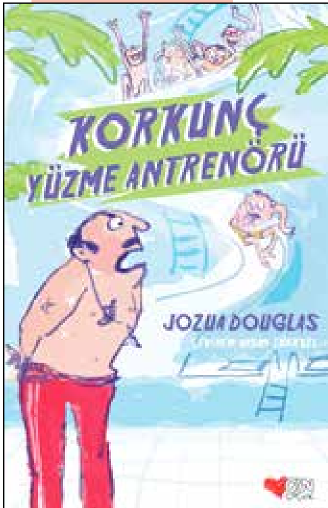
Çocuklar korkunç ötesi antrenöre karşı

Kaba, acımasız, aşırı hırslı ve yalancı. Ama küçüklerin korkulu rüyası olan yüzme antrenörünün sıfatları bu kadarla kalsa ona korkunç demek yeterdi belki. Ancak dahası, çok daha fazlası var. İnanın, kitabı kapattığınızda Kükreyenses hakkındaki görüşleriniz hiç de yumuşak olmayacak.

Yazan: Emel Altay

Korkunç Yüzme Antrenörü
Jozua Douglas
Resimleyen: Elly Hees
Türkçeleştiren: Hasan Türksel
Can Çocuk Yayınları, 240 sayfa

Aslında tüm hikâye, kafayı ünlü ve şampiyon olmakla bozmuş bir babanın başının altından çıkıyor. Yoksa kahramanımız küçük Lev'in aklı gayet başında. O da her çocuk gibi vaktini eğlenerek geçirmek istiyor. Ama bunu babasına anlatması mümkün değil. Kendi tekdüze, özelliksiz yaşamından çok sıkılmış olan Bay De Bruin, ne yapıp edip oğlunu ünlü bir şampiyon yapmaya kararlı. Bunun için elinde şahane bir fırsat da var üstelik. Dünya yüzme şampiyonu Boris Kwikzilver onlarla aynı yerde, Dinkelberg'de yaşıyor ve bir yüzme okulu işletiyor. Lev, vakit geçirilmeden Boris'in ellerine teslim ediliyor. Boris'in nasıl yalancı ve paragöz biri olduğunu daha ilk sayfalarda anlıyoruz. İlk andan itibaren yüzme sınıfındaki çocuklar için "korkunç yüzme antrenörü Kükreyenses" adını da alıyor ama biraz sabredin, "korkunç ötesi" tanımına varmamız için daha çok şey göreceğiz.

MACERADAN KALP ATIŞINIZ HIZLANACAK

Kitap, esprili bir dile eşlik eden özgün çizimlerle okuyuculara başkarakterlerini tanıtarak başlıyor. Boris Kwikzilver, Lev ve babasına komşuları Bay Sprin-

ger ve kızı Lita da eklenince başkarakterlerimizle tanışmış oluyoruz. Tabii sonrasında birçok çetrefilli olayla birlikte, dedektifinden fok doktoruna çok farklı kişilerle tanışacağız. Bu farklı karakterlerin yanında Kwikzilver'in hakkı yenmiş ikiz kardeşi Bram ve en hayati anlarda bile şımarıklığından vazgeçmeyen Roos ilgi çekici tipler olarak öne çıkıyor. *Korkunç Yüzme Antrenörü*'nün sadece yüzme havuzunda kalmak gibi bir derdi yok, hikâye yer yer yetişkinler için hazırlanmış örneklerini aratmayacak bir macera romanına dönüşüyor. Silahlı adamlardan kaçış sahneleri, kılık değiştirerek yasak bölgelere girme çalışmaları, çocuk kaçırma, fidye, hayvan katliamını durdurma gibi birbirinden heyecanlı düğümleri birer birer çözerken kitabın sonuna nasıl geldiğinizi anlamıyorsunuz. Sürprizleri fazla kaçırmamak adına şimdilik bazı sahnelerde sizin de Lev gibi kalbinizin çılgınca çarpacağını ya da saçlarınız dimdik olacağını söylemekle yetinelim.

BABALAR ÇOCUK, ÇOCUKLAR YETİŞKİN

Aslında bu kitabı "babalar ve çocukları" hikâyesi olarak da değerlendirebiliriz. Yazar bu ikiliye biraz farklı bir rol yüklemiş, babaları daha hayalci ve oyuncu çocukları ise daha gerçekçi ve olgun yapmış. Kendi yeteneklerinin sınırının farkında olan Lev normal bir çocuk gibi büyümek isterken babası onun mutlaka ünlü bir şampiyon olması gerektiğinde diretiyor. Bay De Bruin, kafayı ünlü olmakla bozmuş gibi… Kendisi de Guinness Rekorlar Kitabı'na girmek için oğlunun eğitim masrafı için ayırdığı birikimi gözden çıkarabiliyor. Ailenin komşuları Bay Springer ve Lita için de aynı denge söz konusu. Bay Springer şehrin meşhur su parkı Wonderwaterland'in amansız bir hayranı iken kızı Lita, su parkında bile başını okuduğu kitaptan kaldırmayan bir kitap kurdu. Babasının su kaydıraklarıyla çılgınlar gibi eğlenmesi karşısında o, hayvan bilimi üzerine sayısız kitap okuyup bu alanda şimdiden uzmanlaşmış durumda. Bu zıtlıklar ortaya komik sahneler de çıkarırken bazen yetişkinlerin bu garip dünyasında kalan çocuklara acıyabiliyorsunuz.

"BUNU BİR KİTAPTA OKUMUŞTUM"

Lita'nın neredeyse uyanık olduğu her an kitap okuması, *Korkunç Yüzme Antrenörü*'nün hoş ayrıntılarından biri. "Peki, bu bilgi gerçek hayatta ne işime yarayacak?" diye soran kitapsevmezlerin merakını gidermek adına, Lita'nın okuduğu kitapların birkaç

yerde ekibimizin hayatını kurtardığını ekleyelim. Bu noktada babasından baskı görmeyen ve canının istediği şeyle ilgilenme imkânı bulan Lita'nın baba konusunda Lev'den çok daha şanslı olduğunu söylemeliyiz. Gerçi binbir badireden sonra Bay De Bruin'in ağzından da "bu sadece eğlenceli bir şey yapmakla ilgili" diyen oğluna hak verişini duyacağız.

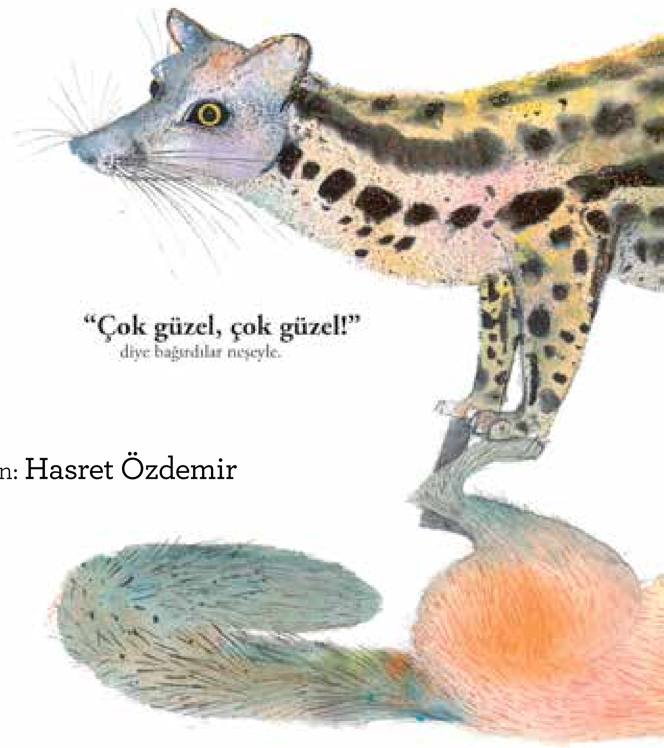
SON OLARAK, BİR ELEŞTİRİ…

Jozua Douglas, daha önce şiirleriyle, sonra çocuk kitaplarıyla birçok ödül kazanmış başarılı bir yazar. *Korkunç Yüzme Antrenörü* de özellikle canlı dili ve zengin olay örgüsüyle keyifle ve merakla okunuyor. Hikâyenin açılımı, ilerleyişi ve finale bağlanışındaki özgünlük, çizimlerde de kendini gösteriyor. Çizimlerle hikâyenin ruhunun çok iyi örtüştüğü ortada. Burada kitabı resimleyen Elly Hees'in de emeğini göz ardı etmemeliyiz. Tüm bu olumlu özelliklerden sonra bir eleştirimi belirtmek istiyorum. Kitabın ilk sayfalarında yüzme sınıfını tanıtırken çocukların bedensel özellikleriyle ilgili söylenenler için itirazım var. Douglas burada "kepçe kulaklı", "şişko", "tavuk göğüslü", "eğri", narin", "büyük kafalı" gibi sıfatlarla tanıttığı sınıf üyelerinin bu özelliklerinden de anlayacağımız şekilde yüzmeye uygun olmadıklarının altını çiziyor. Çocuklara yönelik bir kitapta esprili bir dille de olsa beden özelliklerine dair ayrımcı ifadelerin, çocukların beden algısında sorun yaratabileceğini düşünüyorum. Spor yapmak hiçbir ayrımcılığa tutulmadan her çocuğun hakkıdır ve her çocuk her türlü önyargıdan muaf olarak başarılı olma potansiyeline sahiptir. Spor, sanat, edebiyat her çocuğun dünyasında olmalıdır. Üstelik Lev'in babası gibi "benim çocuğum mutlaka şampiyon olacak" hırsıyla değil, Lev'in dediği gibi "sadece eğlenceli bir şeyler yapmak için" olsa da…■

Dilin edebi niteliği	★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆

İLK OKUMA KİTAPLIĞI

Piton yılanının partisi

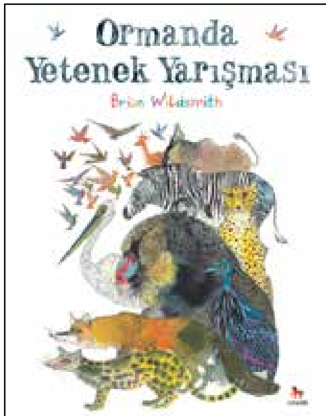
"Siz de aklınıza getirin hemen, parti yapılmayacağını bir pitonla."*

*Brian Wildsmith

Yazan: **Hasret Özdemir**

Bilinen en önemli çocuk kitabı çizerlerinden biri olan Brian Wildsmith, İngiltere'de, madencilik yapılan küçük bir köyde büyümüş. Çocukluğuyla ilgili *"Her şey griydi, hiç renk yoktu. Sadece hayal gücüm vardı ve zihnimin içinde çizmek zorunda kaldım,"* diyor. Gençliğinde elinde çizimleriyle kapısını çaldığı Oxford University Press, kendisini hemen işe başlaması için davet etmiyor ancak geri döneceklerini söylüyorlar. Ve dönüyorlar da... Kariyerine bir kaç kitap kapağı çizerek başlayan çizer, aynı yayıneviyle seksenden fazla kitap için çalışıyor. 1962 yılında, yazıp-resimlediği ilk kitabı *ABC* ile Kate Greenaway Medal ödülünü de kazanıyor Wildsmith.

Kitaplarında çok detaylı ve incelikle işlenmiş dokular ve çizimler kullanan Wildsmith; bu tercihini, "detaylar aracılığıyla çocukların ve gençlerin gerçek dünyayı merak etmesine yardımcı olmanın ve doğadaki güzellik ve uyumu gözlemlemelerine aracılık etmenin," bir yolu olarak açıklıyor. Ayrıca çocukların detayları her zaman takdir ettiğini de ekliyor.

Ormanda Yetenek Yarışması
Brian Wildsmith
Türkçeleştiren: Derin Erkan
Almidilli Yayınları, 32 sayfa

Ormanda Yetenek Yarışması, yazarın 1974 yılında ilk baskısı Oxford University Press tarafından yapılan, şahane kitaplarından bir tanesi. Hem renkleriyle hem duygusal ve resimsel olarak aydınlık/karanlık taraflarıyla, çocukları vahşi doğaya götüren bir kitap. Afrika halk masalları gibi, çok dürüst ve gerçek.

Kitapta kullanılan çizimler çok özenli. Ağırlıklı olarak sulu boya ve farklı malzemelerin kullanımı görülüyor. Çizimlerde beyaz alan kullanımı, dolayısıyla boşluk - doluluk ilişkisi çok güçlü. Aynı zamanda arka planlarda kullanılan, çok katmanlı bitki çizimleri de oldukça farklı ve ilgi çekici.

Ormanda günlerdir aç gezen piton, kendisinden saklanan hayvanları yakalayabilmek için eğlenceli bir plan yapıyor. Tüm hayvanlara, yeteneklerini sergileyebilecekleri bir parti düzenlediğini söyleyip, hepsini davet ediyor. Papağanın sunuculuğunu yaptığı bu partide antilop, bukalemun, sırtlan, leopar ve diğer hayvanlar birbirinden yaratıcı gösteriler yapıyorlar. En son gösteriyi kendisi yapmayı düşünen pitonun işleri hesapladığı gibi ilerleyecek mi, aç karnını doyurabilecek mi? Yoksa herkesin payına düşen büyük bir ders mi var?■

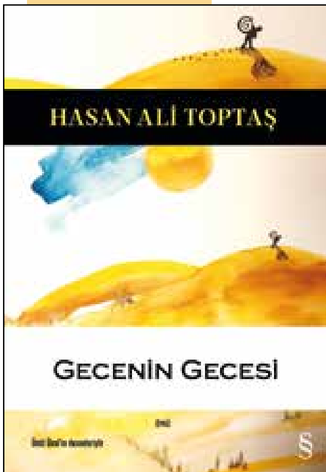
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★☆
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★☆

YÜKTE HAFİF PAHADA AĞIR BİR HASAN ALİ TOPTAŞ KİTABI

Hasan Ali Toptaş, okurunu şaşırtan yazarlardan. Siz bir patikada bir karaktere odaklanmış ilerlerken öykü başka bir keçi yoluna sapıyor. Kalakalıyorsunuz bir an şaşkınlıkla. Tıpkı hayatta da kalakaldığınız gibi bazen.

Gecenin Gecesi
Hasan Ali Toptaş
Resimleyen: Ümit Ünal
Everest Yayınları, 88 sayfa

Yazan: **Karin Karakaşlı**

Müdavimi olduğunuz yazarın kitabı çıktığında, kalbiniz çarpar. Anlattıklarının ötesinde anlatımına hasret kaldığınızı bilirsiniz. Su gibi içmelik diline... Hasan Ali Toptaş'ın edebiyat dünyası, benim için bu yoğunlukta, dinmez bir özlem. Konuyu unutup dilin peşi sıra içinde aktığım eşsiz kâinat. Everest Yayınlarından çıkan, Toptaş'ın *Gecenin Gecesi* başlıklı yeni öykü kitabını eline almak işte böyle bir sevinç, böyle bir heyecan.

1987'de ilk öykü kitabı *Bir Gülüşün Kimliği* ve 1990'da ikinci öykü kitabı *Yoklar Fısıltısı* ile okurla buluşan, *Gölgesizler* ve *Kuşlar Gider Yasına* kitapları ile müdavimlerini, hatta müptelalarını yaratan Hasan Ali Toptaş'ın beş hikâyeden oluşan *Gecenin Gecesi* kitabı, özel baskısıyla dikkat çekiyor. Sarıya, toprak rengine kaçan "kavruk" sayfaları konusuna denk düşen kitabı, daha önce yazarın *Gölgesizler* romanını sinemaya uyarlayan Ümit Ünal'ın desenleri bütünlemiş. Her öykünün sayfa kenarlarını da süsleyen desen ayrıntılarından oluşan şeritler, adeta beş ayrı çerçeve sunuyor bize. Bu görsel yapısı ve

edebiyatın en kıvamlı örneklerinden sayılabilecek bu beş öykü ile *Gecenin Gecesi,* genç okurları Toptaş ile buluşturmak için çok kıymetli bir fırsat sunuyor. Öte yandan bu incecik kitap içerdiği ağırlıkla her yaştan edebiyatseveri de uzun süre meşgul edecek mıknatıslı bir güce sahip.

DİLDE GÖNÜLLÜ KAYBOLUŞ

Her biri bizi bambaşka dünyalara ışınlayan bu beş öykünün ortak noktası tarifsiz Hasan Ali Toptaş dili olsa gerek. O kadar ki o büyülü dilin içinde gönüllü olarak kaybolurken, konuyu bile unutabiliyor insan bir anlığına. Kaybediş, kök, özgürlük, çocukluk, ev, sürgün gibi ana başlıkları sayabileceğimiz öyküler her seferinde içerdikleri o beklenmedik ayrıntılarla bundan çok daha fazlasını vadediyor.

Hasan Ali Toptaş, okurunu şaşırtan yazarlardan. Siz bir patikada bir karaktere odaklanmış ilerlerken öykü başka bir keçi yoluna sapıyor. Kalakalıyorsunuz bir an şaşkınlıkla. Tıpkı hayatta da kalakaldığınız gibi bazen. Kitabın ilk öyküsü, "Yatak", anlatıcının çocukluktan yetişkinliğe, yattığı yer yataklarından başlayarak duyuların çağrışımlarına dayanan bir izlek takip ediyor. Çocukluğunun sakız kokan tahtalar üzerine döşeli yer yatağında, o koku eşliğinde sesin neredeyse görünür olduğu, kokuya dokunulabilen bir boyuta havalanıyor: *"... insan evin içinde geziniyorum diye, sabahtan akşama dek sakız kokusu gibi gözüken derin bir ormanın uğultuları arasında gezinirdi. Zaman zaman elindeki işten başını kaldırıp azıcık dikkat etse, bu uğultuların içinde ol güneşli yamaçların yeşilliğini bile görebilirdi hatta; yamaçları tırmanıp giden ıslık inceliğindeki patikaları, bu patikalara inmiş bulutları, sağda solda çınlayan börtü böcek seslerini ve bu seslerin gerisinde nemli bir uzaklık haline duran çalılıklarla çalılıkların dibindeki sessizlikleri bile görebilirdi."* Hasır döşeli, beton tabanlı farklı yer yataklarıyla süren bu hayat yolculuğu, yükleri ve hayal kırıklıklarını yün bir yatak gibi sırtlanan noktaya doğru uzanıyor.

GERÇEK İLE HAYALİN ORTASINDA

Gerçek ile hayalin bu tuhaf dansı bütün öykülerin ortak noktalarından biri. "Veysel'in Kanatları"nda, yazar bizi bir kasaba kahvehanesinde gece vakti gizlice oynanan kumara dâhil ederken kumar alışkanlığı yüzünden eşinin, çocuğunun yüzüne bakamayacak hâle gelip kahvedeki sandalyelere yüzükoyun yatan İbrahim'e odaklandığımız bir anda bizi akıl almaz bir umut ve çaresizlik girdabında birkaç saat içinde tarlasından evine her şeyini kaybeden Veysel'e yöneltiyor. Dayısının işlettiği kahvehanede ocakta duran bir çocuğun tanıklığı içerisinde ilerleyen öykü, bu denli sert bir gerçekçilikle ilerlerken noktalandığı gerçeküstü sonla bir kez daha yerimize mıhlıyor hepimizi.

Keza "Fotoğraf" adlı öyküde de anlatıcı, eski resim öğretmeninin dedesinin fotoğrafını arayan yönetmen ve kameramanı, öğretmenin kasabadaki evine götürürken, aranılan fotoğraftan öte öğretmen ile öğrencisinin ilişkisine ve öğretmenin kendisi dahil hâlâ hayatta olan bazı kasabalılar için bilimsel yollarla saptayarak hazırladığı, ölecekleri tarihin de yer aldığı mezar taşlarına yöneltiyor.

GROTESK ÖĞELER

Babası tarafından terk edilen Nihat'ın ve annesinin acıdan delirmeye uzanan yolda, zalim bir dünyada verdikleri mücadeleyi gösteren "Nihat" öyküsü de annesizliğinin boşluğunu "cici anne"den doğma üvey kardeşine ettiği eziyetlerle doldurmaya çalışan o çocuğu gördüğümüz "Şeytan Uçurtması" da grotesk öğeleriyle katlanılmaz hayat gerçeklerini en çıplak hâlleriyle gelip yüzümüze çarpıyor.

Dilde ve anlatıdaki ustalığı Yunus Nadi Roman Ödülü, Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü, Orhan Kemal Roman Armağanı, Sedat Simavi Ödülü dâhil pek çok ödülle de taçlanan Hasan Ali Toptaş, çeviriler aracılığıyla farklı dillerde dünya okurunu da büyülemeye devam ediyor.

Ben Bir Gürgen Dalıyım adlı bir çocuk romanı ile minik okurlara selam eden yazarı, gençlerle buluşturmak için *Gecenin Gecesi* biçilmiş kaftan. Neredeyse zorunluluk olan bir seçim. Ne de olsa yazar, bize en sahici itirafıyla gelmiş anlatıcısının dilinden: *"Şimdi sen, öyleyse bütün bunları neden yazdın, diyeceksin belki. Doğrusu, neden yazdığımı ben de bilmiyorum. Demek, yorganı omuzlarıma doğru çekip, bu yatak beni öldürecek dedikten sonra yazının içinde uyuyakalmışım."*

O uykuya eşlik etmek her şeye bedel.■

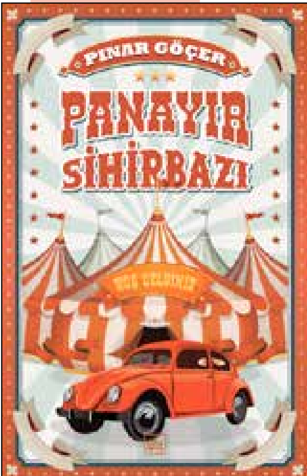
Dilin edebi niteliği	★★★★★
Kahramanların işlenişi	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★

EDİTÖRÜN SİHİRLİ DEĞNEĞİ...

Kitabın olumlu yanlarından biri, Nevzat kimliğinde sergilenen eşitlikçi yaklaşım. Nevzat evde yemekleri yapan, bahçeyle uğraşan, çocuklarıyla zaman geçiren bir baba. Toplumsal cinsiyet rollerine dair bu olumlu tercih, övgüye değer.

Yazan: **Safter Korkmaz**

Panayır Sihirbazı
Pınar Göçer
İthaki Yayınları, 128 sayfa

Elimde İthaki Yayınlarından çıkmış, Pınar Göçer imzalı bir kitap var: *Panayır Sihirbazı*. Onlu yaşlarının başında dört çocuğun başrollerde olduğu roman, ilginç kurgusu ile dikkat çekiyor. Yaşadıkları sahil kasabasında kurulan panayıra giden dört kafadarın, burada başlayan polisiye macerasına tanık oluyoruz. Burak ve ikiz kız kardeşleri Rüya ile Hayal'e, kuzenleri Cengiz eşlik ediyor anlatıda.

Olaylar, Hayal'in, panayırda bir karavanın içinde gördüğü 3 külçe altınla başlıyor. Diğer çocuklar önce ona inanmasalar da ertesi gün kasabadaki kuyumcudan 3 külçe altının çalındığını öğrendiklerinde işin rengi değişiyor. Çocuklar için karavanın sahibi sihirbaz, olağan şüphelilerden. Yine karavanın önünde tartışırken gördükleri sihirbazın oğlu ve palyaço da dikkat çeken tipler. Burak ve ikizlerin babaları Nevzat ile anneleri Esin, Cengiz'in annesi Nazan, sihirbaz Derviş, sihirbazın oğlu Yaman, palyaço Cafer, sihir-

bazın karısı Kader, kuyumcu kalfası Erkan anlatıda öne çıkan bazı öteki karakterler.

Pınar Göçer, oluşturduğu kurguyu karakterlerin iç dünyalarına dokunarak zenginleştirmeye ve çok katmanlı bir yapı oluşturmaya çalışmış. Kitapta ikinci bir anlatı olarak, geriye dönüşlerle bize aktarılan sihirbazın öyküsü bu çabanın bir sonucu. Hırs ve tamahkârlığın pençesine düşmüş bir adamın, aile mutluluğunu adım adım yitirişini izleriz, bu yan anlatıda. Karısı ve çocuğuyla mutlu bir yaşam sürme şansını kendi elleriyle yok eden bu adamın ahmaklığı; bir trafik kazasında babasını ve ağabeyini yitiren Cengiz'in trajik öyküsüyle oluşan tezatla iyice belirginleşir.

İNANDIRICILIK...

Ne var ki yazarın bu iyi niyetli çabası metinde yeterli yankı bulamamış. Göze çarpan sorunların başında, roman kişilerinin "inandırıcılığı" geliyor. Daha ilk sayfalarda, hikâyenin dört küçük kahramanının konuşmalarında kendini hissettirmeye başlıyor sorun.

"... şöyle bir göz attığımı itiraf etmeliyim. Temizlik konusunda titiz olmadıkları belli, bununla birlikte ..." (s.10)

"... Bu dev çember seni dünyanın etrafında döndürüyor."(s.11)

"İtiraf etmeliyim, dev bir çemberin etrafında dönüp durmak bana da pek keyifli gelmiyor..." (s.12)

"Birinin haksız yere suçlanmasına gönlüm razı gelmiyordu. Küçük bir araştırma yaparak, içimi rahatlatmayı umuyorum." (s.29)

10-11 yaşlarındaki çocukların gündelik konuşmalarını pek yansıtmayan bu diyalog örneklerini artırmak mümkün. Anlatı boyunca çocukların, yaşlarının çok ötesinde bir ağırbaşlılıkla davrandıklarına ve cümleler kurduklarına tanık oluyoruz. Ancak sorun, çocukların yaşı ve davranışları/konuşmaları arasındaki açıyla sınırlı kalmıyor. Hemen tüm karakterlerin davranışları/diyalogları eğreti; -deyim yerinde ise- hayatın olağan akışına uymayacak ölçüde "nizami"... Örneğin, çocuklarının atıldığı macerayı -çocuklar sihirbazın evini bulup gözetlemişler ve bu arada yağmura yakalanan Rüya hasta olmuştur- öğrenen Esin'in söyledikleri:

"(...) Başınızı belaya sokmayacağınıza söz verirseniz, küçük bir araştırma yapmanıza izin veririm. (...) Ayrıca kasabada, hırsızlıkla ilgili öğrendiğim bütün bilgileri size aktarırım. Erkan'ın adının temize çıkmasını çok isterim." (s.43)

Bu sözler, size de çocukları tehlikeli olabilecek bir işe girişen annenin tepkilerinden çok, her konuda doğru yaklaşımlar sergileyen örnek bir anne tipi yaratmaya çalışan yazarın iç sesi gibi tınılamıyor mu?

Bir başka sahneye daha bakalım. Hayal, sihirbazın evine girmek için akşam saatlerinde kimseye haber vermeden evden ayrılmıştır. Annesi onun yokluğunu fark ettiğinde, panikle elindeki tepsiyi düşürür ve çığlık atar. Ardından gelişen diyalog ise bu panik havasını hissettirmekten çok uzaktır:

"Kızım nerede Nevzat?" diye kocasına çıkıştı.

"Hayatım, akşam yemeğinde evdeydi. Sen de vardın." dedi kocası. (s.101)

Bu ve benzer diyalogların yarattığı metne yabancılaşma hissi, yazarın bir başka tercihi ile pekişiyor. Pınar Göçer, yer yer detaylı betimlemelere -örneğin kıyafetlerde- girişiyor. Okurun, kahramanları kolay hayal edebilmesini sağlamak amacının yanı sıra, sıklıkla karşılaştığımız bir yazı klişesi olarak, "betimleme okumayı kolaylaştırır, ilgiyi artırır" inancının da bunda rol oynadığını düşünüyorum. Ancak kahramanların anlatıdaki yerine, iç dünyasına, olay akışına ya da verilmek istenen mesaja katkısı olmayan, zaman zaman gereksiz tekrarlara dönüşen bu betimlemeler, amaçlananın aksine okumayı güçleştiren bir faktöre -metne ağırlık yapan gereksiz süslemelere- dönüşüyor. Dahası bazı tiplemeler için girişilen betimlemeler fazlasıyla basmakalıp duruyor. Örneğin palyaço ya da falcı kadın dendiğinde, herkesin kafasında hemen canlanan klasik prototipler çıkıyor karşımıza. Falcı kadın, siyah kasvetli çadırında oturan, siyah bandana takan, siyah sürmeleri olan esmer biridir. (s.77) Ortalama bir Hollywood filminden fırlayan her falcı gibi...

Palyaço için yazılmış peş peşe gelen tekrarlı betimleme de dikkate değer.

"... sakallı, kırmızı burunlu, koca ayakkabılı, kırmızı beyaz puantiye smokin giymiş bir cüce palyaço ..." (s.20)

"... kırmızı beyaz puantiye smokinli, uzun sakallı cüce ..." (s.21)

İşin aslı, çocukları, Nevzat'ı ve kısmen sihirbazı dışta bırakırsak öteki karakterler gerçek birer roman kişisi olmayı beceremiyorlar. Yap-boz parçaları gibi, kurgunun ihtiyaç duyduğu yerde kostümleriyle beliren, söylemesi gerekenleri söyleyip ortalıktan çekilen figürler bunlar. Örneğin Nevzat'ın karısı Esin, anlatının tam ortasında ve ana karakterlere bunca yakın olmasına rağmen öyle yabancı duruyor ki... Okur, Esin'le temas edemiyor, onu kafasında şekillendiremiyor.

ÇİÇEK ÇOCUK "NEVZAT"

Nevzat'ı okura yaklaştıransa yazarın, onun iç dünyasına dair bize bir şeyler aktarabilme başarısı. Bu başarısını, simgesel bir gönderme ile pekiştiriyor Pınar Göçer: Nevzat, çok sevdiği '69 model kırmızı Vosvos'unda "Hayal Et!" diyen, İngilizce bir şarkı dinler.(s.27) John Lennon'ın "Imagine" şarkısını bilenler için hoş bir sürpriz. Eşitlikçi, barışçıl, doğasever, insansever bir tip Nevzat. Üstü örtük "çiçek çocuk" göndermesi, bu kimliğe yakışıyor elbette. Öte yandan, kitabın hedeflediği okur kitlesi "Hayal Et!" çağrışımını ve kırmızı Vosvos'u kolayca anlamlandırabilecek mi? Keşke şarkı ve şarkıcının ismini açıkça belirtseymiş yazar diye düşünüyorum. Çocukları araştırmaya ve belki de bu müziği dinlemeye teşvik ederdi bu tutum. Böylece mesaj da tam olarak yerini bulurdu...

Kitabın olumlu yanlarından biri Nevzat kimliğinde sergilenen eşitlikçi yaklaşım. Nevzat evde yemekleri yapan, bahçeyle uğraşan, çocuklarıyla zaman geçiren bir baba. Toplumsal cinsiyet rollerine dair bu olumlu tercih, övgüye değer. Ancak bu konudaki hassasiyet, metinde tek bir yanlış kelime seçimi ile gölgeleniyor:

"... Ayrıca sihirbazın karşılaştığı bütün hanımlardan güzeldi. ..." (s.33-34)

Keşke "bütün kadınlardan güzeldi" ya da "karşılaştığı en güzel kızdı" gibi alternatif ifadeler tercih edilseymiş...

KURGUYA DAİR

Yazının başında "ilginç kurgu"dan bahsetmiştim. İlginç olduğu kadar, soru işaretleri barındıran da bir yapı bu. Örneğin sihirbazın, karısının tedavi masrafları için hırsızlığa başlaması bir tezat. Ülkenin en tanınan sihirbazlarından biriyken ve çokça para kazanabiliyorken, neden tüm bunları geride bırakıp küçük bir kasabada hırsızlığa başlıyor? Diyelim ki hırsızlığa başladı; neden kuyumcuda 12 külçe varken sadece 3 külçe altınla yetiniyor? Ya da başka bir soygunda, kasada onca değerli mücevher varken neden sadece ince bir kolye çalıyor? Pahalı bakım ve tedavi masraflarına rağmen, çaldıklarını harcamadan nasıl biriktirebiliyor?

Ayrıca, pek çok sinema filmi ve televizyon dizisinde gösterildiğinin aksine, hipnoz yöntemi ile bir kişiye istemediği bir şeyi yaptıramazsınız. Soygunların gizeminin, böylesine hatalı klişe ile değil de başka türlü çözülmesini beklerdim. Hipnozun işe yaradığını varsaysak bile, hipnozla koşullanan onca kişinin yakınları ya da olası güvenlik kameraları nasıl hiçbir şey görmüyor, onların garip davranışlarını yakalamıyor?

Sorular çoğaltılabilir ama bir kurmaca okuduğumuzu hatırlayıp burada keselim.

EDİTÖRLÜK...

Elimizde ciddi bir yayınevinin eleme sürecinden geçmiş, editörlük ameliyesine uğradığını varsaydığımız bir kitap var. Yazar, ilginç bir kurgu etrafında evrensel bazı değerleri işlemiş, Türkçeyi düzgün kullanmaya gayret göstermiş. Ancak ortaya çıkan eser, çocuk yazınında sıklıkla karşılaştığımız bazı sorunlarla okuyucuyla buluşmuş. Oysa yayınevinin daha özenli yönlendirmesi ve sağlıklı bir editör-yazar diyaloğu ile pek çok sorun giderilebilirmiş. Kurgu boşlukları, yapay diyaloglar, gereksiz betimlemeler gibi aslında editörlük çalışması alanına giren şeyler ihmal edilmiş.■

Dilin edebi niteliği	★★★☆☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★☆☆
Kahramanların işlenişi	★★☆☆☆
Editörlük	★★☆☆☆

Bir çocuğun gözünden içeridekiler ve dışarıdakiler

Haksızlık, maddiyat, ikiyüzlülük ve kayıtsızlık dolu bir dünyada iyi niyetli bir çocuğun, bozulmamış bir insanın mücadelesini anlatan *Ters Yüz Şatosu*, toplum eleştirisi içeren siyasi yanı ve çevre meselesine ilişkin boyutuyla yetişkinler için ayrı bir katman sunuyor.

Yazan: **Özlem Toprak**

Ters Yüz Şatosu
David Henry Wilson
Resimleyen: Chris Riddell
Türkçeleştiren: Burcu Karatepe
Yabancı Yayınları, 176 sayfa

Hepimiz önyargılardan özgür olduğumuz çocukluk günlerimizi hatırlarız elbette. Derken okul yılları, sosyalleşme çabaları, medyanın müdahalesi ile bazı düşünceler oluşmaya başlar zihnimizde. Bunlar bir yanıyla bizimdir ama bir o kadar da değildir; çünkü aslında toplumsal şartlandırma ile oluşmuştur. Kendi kişiliğimizi ve doğrularımızı bulmaksa bir ömür sürer. Çocuk kitaplarının sevilen yazarı David Henry Wilson, *Ters Yüz Şatosu*'nda küçük bir kız çocuğunu henüz kimselerin etkisi altına girmeden, kendi doğruları eşliğinde bir yolculuğa çıkarıyor. Bizi de yanına alarak...

Yabancı Yayınlarından Burcu Karatepe'nin çevirisiyle çıkan *Ters Yüz Şatosu*, ilk baskısını yaptığı İngilizcedeki *The Castle of Inside Out*'la aynı kalitede kalın ciltli bir kapakla dikkat çekiyor. Kendisi de aynı zamanda bir çocuk kitabı yazarı olan Chris Riddell'in ayrıntılı çizimleriyse küçük okurlara bu sıra dışı macerayı gözlerinde doyasıya canlandırma imkânı sunuyor.

TANIDIK KARAKTERLER

David Henry Wilson'ın, metnin kimi yerlerinde çocuk edebiyatı klasiği *Alice Harikalar Diyarında*'ya selam gönderdiği romanda; okul için "Özel Bir Yer" konusunda ödev yazması gereken küçük Lorina'nın, siyah bir tavşanın yardımıyla, ormanın içinden geçerek vardığı sihirli dünyaya gidiyoruz. Ormanın içinden hiç çıkmamış siyah tavşan, Lorina'yı şatoya varmadan önce karşılaşabileceği vahşi yeşil insanlar hakkında uyarıyor. Oysa Lorina oraya vardığında bambaşka bir gerçekle karşılaşıyor; şatoya ait fırınlarda ölümüne çalıştırılan, içeri alınmadan aç bırakılan ve yine bu şatonun fırınlarından çıkan zehirli dumanlara maruz kalan yeşil insanlar, Lorina'ya tamamıyla farklı bir hikâye anlatıyor. Şatoya girerek bu küçük yaratıklara yardım etmeye karar veren Lorina, şatonun gerçeği karşısında da hayli şaşıracağı bir maceraya atılmış oluyor. İçeridekiler bürokratından yöneticisine, yemekler dâhil her şeyi kendilerine saklayan bencil yaratıklar. Yönetim kadrosu Başkan Domuz eşliğinde ağırlıklı olarak domuzlardan oluşurken bürokrat sıçan, denetlemeci yılan, çiftçi armadillo gibi pek çok hayvan da bu şatoda farklı karakterler olarak yerini alıyor...

David Henry Wilson, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de en çok, "Jeremy James'in Maceraları" serisiyle tanınıyor. Serinin sekiz kitabı İletişim Yayınlarından Mercan Yurdakuler Uluengin'in çevirisiyle; *Filler Ara-*

balarının Üzerine Oturmaz, Hiç Boğaya Möö Denir mi?, Aslan Nasıl Yemeğinden Oldu?, Örümcekler Uçmayı Öğrenebilir mi?, Japon Balıkları Keman Çalarsa, Lütfen Dinozora Binmeyiniz, Ya Hemstırlar Cennete Gidemezse? ve Köpekler Bisiklet Çalmamalı başlıklarıyla yayımladı.

SÖZ OYUNLARININ GÜCÜ

1937 yılında Londra'da doğan David Henry Wilson, Dulwich Koleji'nde ve Cambridge Üniversitesi'ne bağlı Pembroke Koleji'nde öğrenim gördü. Halen Bristol Üniversitesi'nde ve tiyatro kolunu kurduğu, Batı Almanya'daki Konstanz Üniversitesi'nde ders veren yazar, farklı türlerde üretebilmesiyle de tanınıyor. Yazdığı oyunlar İngiltere, Amerika, Almanya ve İskandinavya'da sahnelenerek büyük ilgi gören Wilson'ın çocuk kitapları da pek çok dile çevrildi. Yazarın kendisi de Fransızcadan ve Almancadan İngilizceye çevirileriyle klasik eserlerin tanınmasına katkıda bulundu.

Dille olan özel bağını belki bu yoğun çeviri sürecine de bağlayabileceğimiz David Henry Wilson, *Ters Yüz Şatosu*'nda şato içerisindeki karakterlerin özgün isimleri olan "bureaurat, the superviper, the farmadillo ve Piggident" başta olmak üzere pek çok söz oyununa başvuruyor. Bu lakaplardaki oyunlar Türkçede kaçınılmaz olarak kısmen kaybolsa da komik şiirler ve deyimlerle yapılan oyunlar çevirmenin özeniyle Türkçede de yerini bulmuş.

Wilson, en çok sevdiği kitapları arasında yer alan *Ters Yüz Şatosu* için ilhamın "içinde yaşadığımız dünyanın akıl almaz çılgınlığından" geldiğini söylemiş bir söyleşisinde.

Haksızlık, maddiyat, ikiyüzlülük ve kayıtsızlık dolu bir dünyada iyi niyetli bir çocuğun, bozulmamış bir insanın mücadelesini anlatan *Ters Yüz Şatosu,* toplum eleştirisi içeren siyasi yanı ve çevre meselesine ilişkin boyutuyla yetişkinler için ayrı bir katman daha sunuyor. Akıcı üslubu ve çarpıcı resimleriyle çocuk kitabı olma özelliğinden hiç taviz vermeyen kitap, genç arkadaşlarımızla birlikte ortak bir yolculuğa çıkmamızı ve birlikte keyif almamızı sağlıyor. Şatonun hikâyesinden hepimizin öğreneceği bir şeyler var.■

Dilin edebi niteliği	★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★☆

İLK OKUMA KİTAPLIĞI

Bay Ördek, bulduğu değil umduğu işe giriyor!

Yazan: **Elif Şahin Hamidi**

İnsan kendine uygun olmayan, sevmediği bir işte çalışmak zorundaysa, hayat hepten çekilmez olur.

Hepimiz biliyoruz ki artık yeryüzünde kölelik diye bir kurum yok. Ancak şu gerçeği de görmezden gelemeyiz: Kölelik 19. yüzyılda kalktı ama ne var ki 21. yüzyıl insanı da "modern köle" olarak zincirlerini şakırdatmaya devam ediyor. Çünkü ömrümüzün büyük bir bölümünü iş yerlerinde tüketiyoruz. Patronlar, belirli bir ücret karşılığında zamanımızı ve emeğimizi satın alıyor. Üstelik bu ücretler, çoğunluğun insanca yaşamasına da izin vermiyor. Oysa İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. maddesi, *"Herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır,"* der. Elbette herkes işini serbestçe seçebilmenin yanı sıra adaletli ve insanca koşullarda çalışmalı. Ama ne yazık ki gerçek böyle değil. Hâl böyleyken insan bir de kendine uygun olmayan, sevmediği bir işte çalışmak zorundaysa, hayat hepten çekilmez olur. Bütün bu cümleleri niye sıraladım dersiniz? Çok acil iş arayan Bay Ördek yüzünden. Sonny Ross'un kaleme aldığı ve resimlediği, *Bay Ördek İşe Başlıyor* isimli kitaptaki ördekten bahsediyorum.

Bay Ördek İşe Başlıyor
Sonny Ross
Türkçeleştiren: Behlül Dündar
Hep Kitap, 28 sayfa

Bay Ördek'in bütün arkadaşları şehir merkezinde çalışıyor. Kimisi elektronik tablolara bayılan bu arkadaşlar, boyuna işlerinden bahsedip duruyor. "Sen de bizimle gelip şehirde çalışmalısın," diye ısrar ediyorlar Bay Ördek'e. Bu ısrarlar karşısında Bay Ördek, gazetelerdeki iş ilanlarına göz atmaya başlıyor. Gözüne çarpan ilanların hepsi bir ördek için çok sıkıcı işler ama yine de ilanlardan birine başvuruyor ve bir görüşme ayarlıyor. Büyük bir stres içerisinde, kendi kendine "Sakin ol, karizmatik ol, rahat ol" gibi telkinlerde bulunarak görüşmeye giden Bay Ördek, işe kabul ediliyor!

Bu arada, Bay Ördek'in dikkat çeken yetenekleri şunlar: Vakvaklamak, resim yapmak, su geçirmez olmak. Bir de özgeçmişine şöyle bir not düşmüş Bay Ördek: "Yaratıcılık gerektiren işler tercih edilir." Ama insan umduğu değil, bulduğu işe girmek zorunda kalıyor çoğu zaman. Tıpkı Bay Ördek gibi... Grafiklerle ve rakamlarla dolu tablolarla boğuşurken buluyor kendini Bay Ördek ve ne yazık ki bunlar ona hiç mi hiç ilginç gelmiyor. Ve kısa bir şekerlemenin ardından, derhal işten ayrılmaya karar veriyor. Çünkü Bay Ördek her zaman bir ressam olmayı istemişti, bütün ünlü ressamların eserlerini yakından tanıyordu. Bu uyanış ve farkındalığın ardından, elbette kendine uygun bir iş bulmayı başarıyor Bay Ördek. Hayatının kontrolünü eline alan bu cesur ördek, şöyle bir sır veriyor bize: "Bazen sadece gerçekten cesur olmalı ve hayallerinizin peşinden gitmelisiniz."■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★☆
Grafik tasarım	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★☆
Baskı kalitesi	★★★★★

DEĞERLER EĞİTİMİ SERİSİ

GÖKTUĞ CANBABA

Genç kuşağın aktif yazarlarından Göktuğ Canbaba, kaleme aldığı sekiz kitaplık seride önemli değerleri işliyor...

Göktuğ Canbaba, birbirinden keyifli öykülerle küçük okurların hayal güçlerine zenginlik katıyor. Özgün bir tarzla hayvanların eğlenceli ve duygusal dünyalarını başarıyla kuran yazar bu seride dostluk, sevgi, saygı, cesaret, empati, liderlik, dürüstlük, adalet, özgürlük, özgüven, sabır, sorumluluk ve işbirliği gibi değerleri işliyor.

www.de.com.tr

Doğan Egmont
Okumak gelecektir.

Ne kadar çok soru, o kadar aydınlık bir dünya

Yazan: **Olcay Mağden Ünal**

Her iki kitap, hem konu hem de içerik açısından okuru tatmin ediyor. Bununla birlikte görselliğe verilen önemi de takdir etmek gerek. Tasarım, çizimler ve renk kullanımı, işlenilen konuyu daha eğlenceli hâle getirmiş.

Tam, üç tarafı gökdelenlerle çevrili ülkemizin denize kıyısı var mıydı yok muydu çıkaramıyorum derken aklıma kıtaları, kentleri birbirine bağlayan küçüklü büyüklü, her biri birer gurur timsali köprülerimiz düşüyor da rahatlıyorum. Vakit buldukça da tek tek ağaçlarla uğraşmaya gerek kalmadan, esintide salınan yaprakların arasından gözümüze gözümüze giren güneşe inat nice rezidansın gölgesinde piknik yapmanın keyfine varıyorum. Ailecek hayranlıkla, sıfır faizle girdiğimiz suni gölet manzaralı evimizin terasına ektiğimiz lahanaları seyrediyoruz. İsteyen burada kışlık tüm ihtiyacını yetiştirebilir, seyir keyfi de cabası. Ne gerek var tarım arazisine, ne gerek var doğaya? Türlerin kardeşliği bir çeşit propaganda söylemiyse ben siyasetle ilgilenmiyorum yalnız. Ekoloji dedikleri olsa olsa biyoloji gibi bir şeydir, onu da en son lisede gördüm, hayal meyal hatırlıyorum.

Aldığımız nefesin bir halta benzemediği, yediklerimizin nereden geldiğini, ne ihtiva ettiğini bilemediğimiz, *organik* safsatasının alıp yürüdüğü, kimsenin de çıkıp insanın temiz suya olduğu kadar temiz yiyeceğe ulaşmasının da bir hak olduğunu haykıramadığı yeni dünya düzeninde, yerine getirmek zorunda olduğumuz en önemli görevlerden biri, çocuklarımıza dünyanın -sadece değil- kesinlikle bize ait olmadığını, dolayısıyla ona misafirliğe gittiğimiz bir eve gösterdiğimiz saygıyla yaklaşmamız gerektiğini anlatmaktır.

Çorbadaki Ekoloji
Mariela Kogan, Ileana Lotersztain
Resimleyen: Pablo Picyk
Türkçeleştiren: Saliha Nilüfer
Pan Yayıncılık, 48 sayfa

Çorbadaki Kimya
Silvana Fucito, Ileana Lotersztain
Resimleyen: Pablo Picyk
Türkçeleştiren: Saliha Nilüfer
Pan Yayıncılık, 48 sayfa

Pan Yayıncılıktan çıkan *Çorbadaki Ekoloji* kitabı bu bağlamda birçok temel soruna parmak basıyor ve çocuklara dünyamızı nasıl koruyacağımızı, biyolog Mariela ve yeğenleri Sofia'yla Violeta aracılığıyla anlatıyor. İleride çevrebilimci olmak isteyen bu iki çocuk, gürültüden nasıl etkilendiğimizi, bir türün nesli tükendiğinde ne olduğunu, neden her meyveyi tüm yıl boyunca elde edemediğimizi sorarken naylon torbaların akıbetini, sera gazını, egzoz dumanını ve küresel iklim değişikliğini merak ediyor. Mariela da onlara tüm bunları açıklarken aslında her birimizin

gündelik hayatında farkında bile olmadan doğayı ne kadar harcadığımızı gösteriyor.

Serinin diğer kitabı *Çorbadaki Kimya* ise okul sıralarında binlerce kez sorduğumuz "E şimdi bunlar günlük hayatımızda ne işe yarayacak?" sorusunun cevabı niteliğinde. Zamanında biz, şimdi de çocuklarımız bu soruyu sormakta haklıydık ve haklılar elbette. Çünkü çoğumuz bunun açıklamasını bize yapacak nitelikte öğretmenlerle karşılaşma şansına erişemedik. Hâlbuki matematik de fizik de ve bu kitabın konusu olan kimya da her an, her nefes alıp verişimizde bile rol oynuyor. *Çorbadaki Kimya*'da bu kez kimya bölümü mezunu Silvana sazı eline alıyor ve kız kardeşi Marina'ya gün içinde yaptığımız pek çok şeyde kimyayı bulmanın mümkün olduğunu anlatıyor. Kullanırken muhtemelen bir an bile düşünmediğimiz sabunun nasıl olup da ellerimizi temizlediğinden yapışmaz tavalara, yapay dondurmayla doğal dondurma arasındaki farka ve hatta şöyle boylu boyunca uzandığımız şilteye varana kadar kimyayla içli dışlı oluşumuzun altını çiziyor. Keşke okullarda da çocuklar özellikle fizik, kimya ve biyolojiyle, ne idiği belirsiz detayları ezberlemek yerine bu tip yararlı bilgiler vasıtasıyla haşır neşir olabilseler. Daha çok sorsalar, daha çok cevap alsalar ve böylece daha çok öğrenseler.

Her iki kitap, hem konu hem de içerik açısından okuru tatmin ediyor. Bununla birlikte görselliğe verilen önemi de takdir etmek gerek. Tasarım, çizimler ve renk kullanımı işlenilen konuyu daha eğlenceli hâle getirmiş. Aynı zamanda kitaplar salt bilgi vermekle kalmamış bunu bir hikâyeye de oturtmuş. Kahramanların günün hangi saatinde ne yaptıkları, cevaplanması beklenen soruyla birlikte sol sayfalarda belirtilirken içerik, sağ sayfada yer alan detaylı açıklamayla beraber ek bilgiler, tarihten örnekler ve hatta bazen bir şiirle zenginleştirilmiş. Serinin İspanyolca aslındaki matematikle ilgili kitabı da merak ettim doğrusu, umarım o da kısa zamanda dilimize kazandırılır. ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★☆
Bilgilerin çağdaşlığı ve bilimselliği	★★★★☆
Konunun işlenişi	★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★☆
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★☆

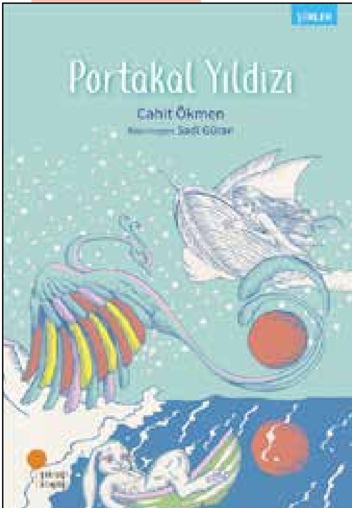
ÇOCUK KİTAPLIĞI

GÖKLE DENİZİN BİRLEŞTİĞİ…

Yazan: **Deniz Poyraz**

Portakal Yıldızı'ndaki şiirler, kısa mısraların akıcı anlatımıyla kurulmuş; hem ahenk hem ritim duygusu oluşturuyor okurken. Bu yönü itibariyle, okuru nesirden daha başka sarıyor…

Portakal Yıldızı
Cahit Ökmen
Resimleyen: Sadi Güran
Günışığı Kitaplığı, 80 sayfa

"Bir çocuğu okumaya zorlamak, edebiyattan beklediğimiz büyülü etkinin önünde bir engel teşkil etme riski taşır," diyor Behçet Çelik bir söyleşisinde. *"Her çocuğun her oyunu sevmemesi gibi, her çocuğun her kitabı sevmesi de beklenemez,"* diye de ekliyor. Çocuklar için yazılmış bir şiir toplamından söz edeceksek eğer, meseleyi biraz bu açıdan görmemiz ve detaylandırmamız gerekiyor. Şiirler, bilhassa ahenk yönünden, çocuk üzerinde nesirden daha büyük bir etki bırakabilir. Kendi çocukluğumuzdan pay biçelim; şiir dinlemekten, okumaktan ve ezberlemekten zevk almayanımız yoktur küçükken. Kafiyeli ve ritimli sözler, çocuklarda ilgi uyandırır çünkü. Öte yandan, çocuk edebiyatında şiir, çocukların dil becerilerini geliştirmelerinde, sözcüklerin büyüsünü ve dilin matematiğini kavramalarında önemli bir araçtır. Şiir vasıtasıyla dilin gücünden yararlanabilen çocuk, yaratıcı düşüncesini de geliştirir. Tüm bunlar, ancak nitelikli bir eserin sağlayacağı imkânlar dâhilinde gerçekleşir…

Şair Cahit Ökmen'in Günışığı Kitaplığı'ndan çıkan *Portakal Yıldızı* adlı kitabı, bu anlamda önemli bir yerde duruyor. Kelimelerle oluşturduğu ahenkle beraber, pek çok farklı düşünceyi kısa ve özlü bir anlatımla sunuyor okuruna. Türkçenin imkânlarını kullanarak âdeta bir imge karnavalı yaratıyor. Çocukların dilinden çocuk dünyasına sesleniyor, duygularla sesleri satırlarda birleştiriyor...

Portakal Yıldızı'ndaki şiirler, kısa mısraların akıcı anlatımıyla kurulmuş; uyum ve ritim yönü itibariyle, okuru nesirden başka türlü sarıp kuşatıyor. Kitabı açar açmaz, *Sevinç*'le karşılıyor bizi şair. "Bulut tüylü bir kedi" çıkarıyor göğsünden, içeri buyur ediyor. Kedinin adı *Beste*. Beste'nin sesi, ikinci şiirde. Dağların uçmaya olan sevdasına geliyor söz sonra... *Uçan Dağ*'ı okuyunca, sevdanın boşa olmadığını, dağların da kanatlı birer ejderha olup istediklerinde uçabildiklerini gösteriyor: *"Siz yanardağ dersiniz onlara / onlarsa ejderhadırlar"*... Uçmak demişken, kitaba ismini veren dizelerin "lacivert iplikleriyle dikili" bir şiiri var, *Ay* adında. Gecenin zifiri karanlığını kıran da bu "göğün portakal yıldızı" aslında.

Yetkin bir dilin ürünü olan şiirler, çocuğa üst perdeden seslenen bir buyruk olmaktan çok öte, dostça ve yumuşak bir üslupla kaleme alınmış. Ökmen'in şiir dili, okurun duygu dünyasının gelişmesinde rol oynarken, estetik yapısından ödün vermiyor. Yeni bir yaşam görüşü sunuyor şair. Bunu da elindeki tek imkânla, kurduğu şiir dili ile yapıyor. Hayatın en doğal anlarına tersten bir perspektifle baktırıyor. Okurun çevresini algılayışına renk getirirken hayal ettiriyor, hüzünlendiriyor ve aynı anda cesaretlendirebiliyor. Okuru geçmişe, bazen de geleceğe taşırken, birbirinden farklı hayatların akışına dokunduruyor mürekkebini. Bu farklılıklar, belki de en güzel şiirle mümkün oluyor.

Cemil Meriç, 1983'te yazdığı "Çocuk ve Şiir" adlı yazısında, *"Sahici bir fantezi realizmden üstündür, çünkü eskimez,"* diyor. Şiirde düz ve gerçekçi bir mantık olmadığına dikkat çekelim vesileyle. *Perdedeki Hayvanlar* şiirinde sinema perdesi bir hayvanat bahçesine dönüveriyor. Mecazlı ve güzel bir isme sahip *Fotoğraf Sesleri*'nde "odalardan bir kelebek şarkısıyla uyku" akıyor. Bir kanguruyla çekirge, *Trombolin* şiirinin dizelerinde zıplıyor, "üç buçuk yaşının dizleri" trombolinde titriyor. İyi şiir vasıtasıyla dilin gücünü görüyor, dilin büyüsüne kapılıyor okur; düşünce tezgâhından "bir sepet misket devriliyor" dünyaya, rengârenk... Şairin dilini oluşturan kelime gruplarının psikolojik yapılarındaki duygu örgülerini çözdükçe hem yazmada hem okumada hem de dinlemede, şiiri hak ettiği yere oturtuyor zihninde.

Çocuk şiirlerinin tarihi sürecine dikkat edersek eğer, didaktik şiirlerin hep ön planda olduğunu görürüz. Bu yaklaşım elbette şiirler yoluyla, geleceğin yetişkinlerini eğitme ihtiyacından kaynaklanıyor. Ökmen ise incelikli konularda, didaktizmden sakınan özenli bir üslupla aktarıyor derdini okura. Ayrıca mecazdan, fantazyadan, ejderhadan söz açtığına bakmayın şairin. Onun dizelerinde halkın derdi, yükü de duyuluyor. *Kış Perisi*'nde misal, bir peri, *"masallar içinde yolunu şaşırıp da"* bir mülteciye dönüşüyor. Masal meyvesi çürüyor böyle olunca, çünkü savaş *"masalları öldürüyor..."*. Üfleme Oyunu'nda şair, *"gökten düşen elmaların üçünü de / yoksullar yer"* diyor. Samimi bir temenni bu, okuru da ikna ediyor. *Pazar Fotoğrafı*'nda *"çilekler çaresizlik tadında,"* çünkü *"dikenlidir muzlar pazarda... baba yoksulsa."* Anne yoksulsa bir de *"ıspanaklar demir ağrılığında..."* Ökmen'in, gerçekçi temaları başarıyla işlerken, şiirlerini genel bir çocuk profiline göre yazmadığı, farklı sosyal-kültürel sınıflara mensup çocukları göz önünde bulundurduğu da görülüyor.

Sonuç olarak, kafiye, ölçü, anlam, tema ve imgelem bakımından sanat ve estetik değeri yüksek şiirler, iç müziği ve iç ritmiyle beraber, Sadi Güran'ın özgün desenleriyle buluşmuş ve ortaya nitelikli bir eser çıkmış. Kitap hem kulağa hem göze, hepsinden öte çocukların dünyasına hitap ediyor. Şiir ve çocuk, birbirine en yakışan iki kelimeyse şayet; şiir çocuğa, çocuk da iyi şiirlere ulaşmalı. *Portakal Yıldızı,* çocuklara ulaştırmamız gereken iyi kitaplardan...■

Dilin edebi niteliği	★★★★★
İçerik	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Grafik, tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★

KİM DEMİŞ BÜYÜK İŞLER BAŞARMAK İÇİN BÜYÜK OLMAK GEREKTİĞİNİ?

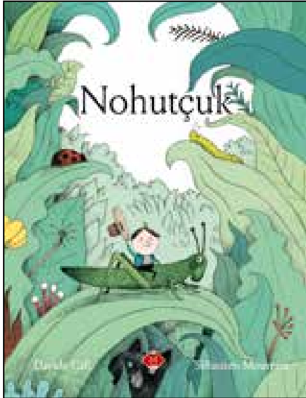
Farklılıklarına rağmen fark yaratabilen Nohutçuk'un macerası pek çok çocuğa ilham verecek ...

Yazan: **M. Banu Aksoy**

"Her şeyin küçüğü güzeldir/sevimlidir," derler. Yeni doğmuş bebeklerin mini mini ellerine, ayaklarına hayranlık duyarız. Yavru kedilerin kalpleri etkileme gücü hayli fazladır. İnternette yavru hayvanların sevimli fotoğrafları paylaşım rekoru kırar. Ufak tefek eşyalar, çocuk boyuna göre yapılmış mobilyalar ya da minyatür objeler her zaman ilgi görür.

Peki ya o minyatür hayatı yaşayan biri olsaydınız? Kendiniz de minyatür biri olsaydınız hayat size o kadar sevimli görünür müydü? Gelin duruma biraz da Nohutçuk'un gözünden bakalım.

Nohutçuk çok minik doğar. Minik dediysek, gerçekten minik, çok çok minik. Tıpkı "Parmak Kız" masalındaki çocuk kadar minik. Giysilerini annesi diker; ayakkabılarını oyuncak bebeklerden ödünç alır. Yatağı kibrit kutusu; yüzme öğrendiği yer lavabodur. Bütün bunlara rağmen Nohutçuk başka çocuklar ne kadar çocuk olduysa o kadar çocuk olur; çocukluğu da en az diğer çocuklar kadar dolu dolu geçer: Kendi kendine oyun oynamaktan, doğada keşfe çıkmaktan, arabalardan, hayal kurmaktan, kitap okumaktan hoşlanır.

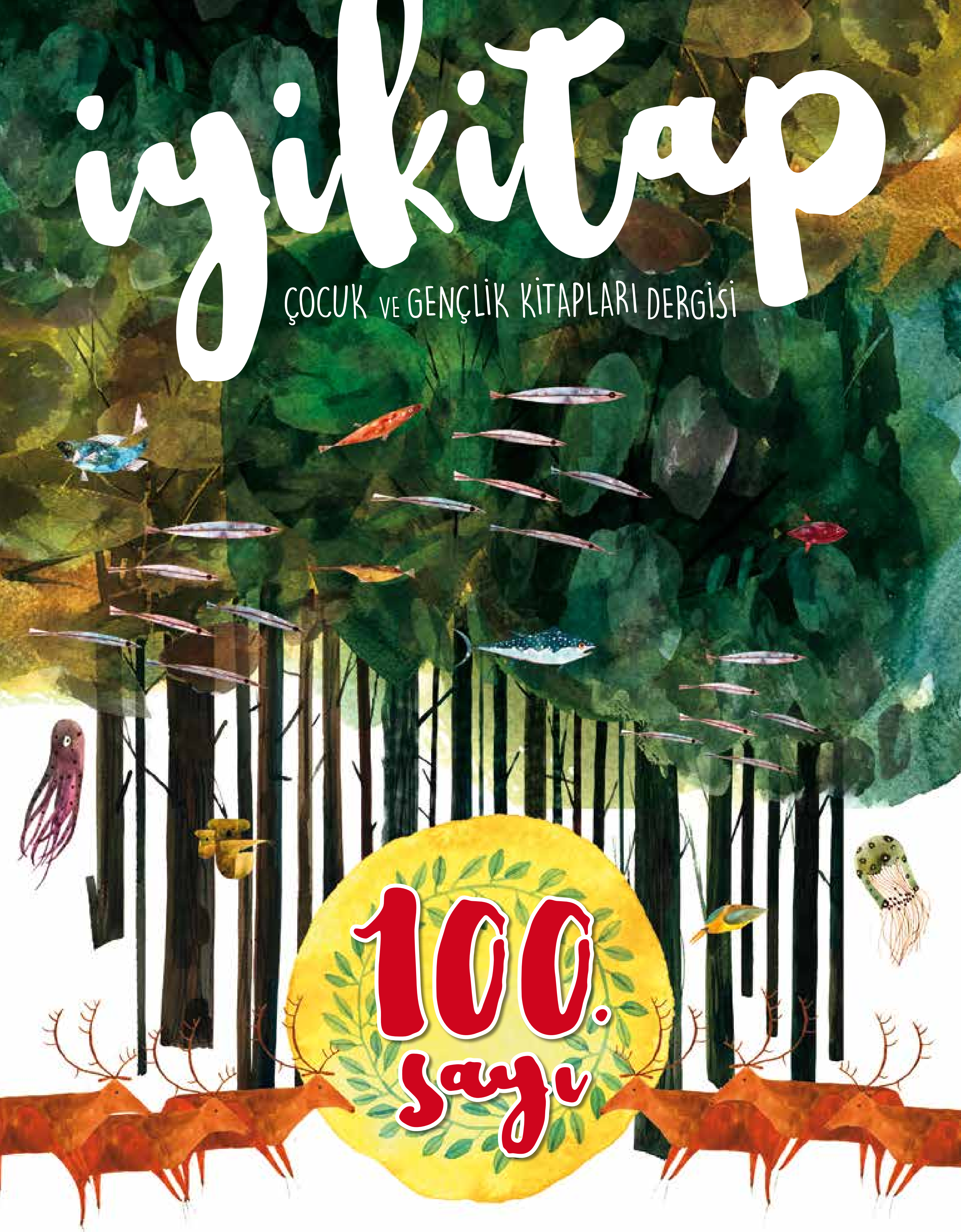
Nohutçuk
Davide Cali
Resimleyen: Sébastien Mourrain
Mikado Yayınları, 36 sayfa

Okula başlayınca işler değişir; Nohutçuk'un farklılığı başına bela olmaya başlar. O güne kadar hayatı kendisi için normalleştirmeyi başarabilen Nohutçuk için okuldaki dünya fazla büyük; kendisi ise sırada oturmak için, flüt çalmak için ya da basketbol oynamak için fazla küçüktür.

Öğretmeninin *"Zavallı küçük Nohutçuk büyüyünce ne olacak acaba?"* diye hayıflanmasının ardından hikâye hızla ileri sarılıyor ve artık yetişkin bir Nohutçuk'a göre karşılaşıyoruz. Acaba öğretmeni küçücük Nohutçuk için endişelenmekte haklı mı? Asıl önemli soru ise şu: Hayatta başarılı olmak, büyük işler başarmak ve "hayatta kalabilmek" için büyük olmak mı gerekiyor? Farklılıklarına rağmen fark yaratabilen Nohutçuk'un macerası bence pek çok çocuğa ilham verecek.

Mikado Çocuk tarafından dilimize kazandırılan *Nohutçuk,* Davide Cali tarafından yazılmış, Sébastien Mourrain tarafından resimlenmiş. Cali, doksandan fazla kitaba imza atmış ve bunların hatırı sayılır bir kısmı yabancı dillere çevrilmiş üretken bir yazar. Ülkemizde ise *Nohutçuk*'tan önce sadece bir kitabı (*Tekerlekli Çocuk,* Çev: Tülin Sadıkoğlu, Can Çocuk, 2016) ile okur karşısına çıkan Davide Cali'yi umarız başka kitaplarıyla da tanıma şansı buluruz.■

Çizimlerin ifade gücü	★★★☆☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★☆
Grafik tasarım	★★★★☆
Hedef kitleye uygunluk	★★★★☆
Baskı kalitesi	★★★★★

iyikitap
ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ
100. sayı

SÖYLEŞİ

100. SAYISINDA İYİ KİTAP

100. sayımızda *İyi Kitap* yazarları ile bir araya gelelim, *İyi Kitap*'ı konuşalım; orada kalmayalım çocuk ve gençlik yazını üzerine dertleşelim dedik. Olcay Mağden Ünal ve Mehmet Erkurt ile dergimizin editörü Safter Korkmaz bu amaçla buluştu. Daldan dala atladıkları, oldukça uzun sohbetlerinden sizin için kısaltarak derlediğimiz bazı bölümleri aşağıda bulabilirsiniz.

Safter Korkmaz: Sevgili Olcay ve Mehmet, biliyorsunuz önemli gündemlerimizden biri 100. sayı. Derdi edebiyat olan bir dergi için, hatta bırakın edebiyat dergisi olmayı herhangi bir süreli yayın için önemli bir kilometre taşı 100. sayı...

Mehmet Erkurt: Üstelik sadece çocuk edebiyatı üzerine bir dergi...

S.K.: Tabii, tabii... Böyle bir derginin 100 sayılık bir birikime ulaşması ve büyük bir heyecanla yoluna devam ediyor oluşu, çocuk ve gençlik edebiyatımız için önemli bir kazanım diye düşünüyorum. Bu noktada, dergiyi var eden yazarlarının *İyi Kitap*'la olan bağlarını konuşarak başlamak istiyorum. *İyi Kitap* sizler için ne anlam ifade ediyor?

Olcay Mağden Ünal: Çocuk edebiyatını izleyebileceğim bir kaynak, önemli bir ihtiyaç benim için. Hele ki çocuk ve gençlik kitaplarının derya deniz olduğu günümüzde, bu kolay bir iş değil. Kitapevleri, zincir mağazalar gibi ticari mecralar üzerinden, alanı sağlıklı bir şekilde taramak ve takip etmek mümkün değil. *İyi Kitap* en başta bu konuda, iyi bir kaynak sunuyor bana.

Dergi yazarlığı ise apayrı bir durum. Sınırlı da olsa söz sahibi olmak, düşündüklerini ifade edebilmek muhteşem bir şey. Çocuk edebiyatını çok seviyorum ve bu alanda emek veriyorum. Tam da bu yüzden, böyle bir kürsüde söz sahibi olmayı önemsiyorum.

M.E.: Ben de Olcay'ın değindiği noktadan yola çıkayım. Çocuk kitapları söz konusu olduğunda, okuru yönlendirecek bir mecra bulmak çok zor. Basının durumu malum... Gazetelerin maruz kaldığı ideolojik ve ekonomik darbeler, doğrudan kitap eklerini de vurdu. Kitap eklerinin sayısı azalırken, var olan eklerde ilk gözden çıkarılan sayfalar çocuk kitapları sayfaları oldu. Tablo buyken, tamamen çocuk kitaplarına ayrılan bir yayının varlığı çok önemli.

Bazı kitap eklerini alıyorsun eline, çocuk edebiyatına dair tek bir yazı buluyorsun ve "lütfen" yazılmış bir metin oluyor karşına çıkan. "Çocuk edebiyatına yer vermek gerekir, hem ilanlar da gelir," düşüncesinin zorlamasına dönüştü iş. Tam da burada *İyi Kitap*'ın yazı alma yöntemine ve yazarla ilişkisine de değinmek istiyorum. Dergi yazarının sadece *İyi Kitap* yayın kuruluyla irtibatlı olması ve dergiden aldığı telifle yazı hazırlaması çok beğendiğim bir uygulama. Hepimizin bildiği bir gerçek, bazen yayınevleri para ile tanıtım yazıları yazdırıyorlar eklere. *İyi Kitap* kendi telifini ödediği için, yazarın tarafsızlığını koruyabiliyor. Bu çok etkiler yazının içeriğini. Tabii burada yayınevlerinden aldığı ücretle yazı hazırlayanları da eleştirmiyorum. Bu da bir iş elbette...

S.K.: Yayınevinin ücretli yazı yazdırması başka bir şey, tarafsız gözle kitaplar üzerine tanıtım-eleştiri yazısı hazırlamak başka bir şey. İlki yayınevinin satış-pazarlama faaliyetlerinin bir devamı. Ama bu, diğerinin, yani bağımsız kitap eleştirisinin o kadar çok önüne geçmiş ki, bir anlamda onu boğmuş. İşin kötüsü, pek çok mecrada karşımıza çıkan yazıları okuduğumuzda, hemen fark ediyoruz bazı şeyleri. Bazen hatır-gönül ilişkileri bazen ekonomik ilişkiler yazdırıyor o yazıları...

O.M.Ü.: Zaten öyle kanıksanmış ki bu durum, herhangi bir kitap üzerine yazmaya yeltenen biri "yazmayayım şimdi ters bir şey," refleksiyle hareket ediyor. Yayınevinden para almasa da bu düşünce artık böyle işliyor. İşim düşer, eleştirmeyeyim diye düşünüyor. Bir anlamda oto-sansür uyguluyor.

S.K: Biz *İyi Kitap*'ta kendimizce mekanizmalar geliştirmeye, yayının tarafsızlığını korumaya çalışıyoruz. Dışarıdan kesinlikle hazır yazı almıyoruz. Hiçbir yayınevi ya da yazarın, "şu kitabı yazsanıza," ya da "biz yazı yazdık yayımlasanıza," türü taleplerini kabul etmiyoruz. A yayınevi gelip, B kitabını tanıtacaksınız yoksa ilan vermeyiz dediğinde ki bu oldu, hayır diyoruz hiç düşünmeden. İlan alma ve yazı yazma paralelliği bizim dışımızda yaygın bir uygulama sanırım ama biz buna hiç bakmıyoruz. Dergide yer vereceğimiz kitapları kendimiz seçiyoruz, bu kitaplar hakkında yazı kaleme alacak yazarları biz belirliyoruz... Tabii bunu bir güven sorunu olarak değil bir yayın ilkesi olarak ele alıyoruz. Dergi yazarları ile yayınevleri arasındaki olası çapraz bağları mümkün olduğunca gözetmeye ve en aza indirgemeye çalışıyoruz.

Bir de yeri gelmişken, dergide kitapları üzerine kalem oynattığımız yayınevleri bilsinler ki okudukları nihayetinde bir "okur görüşü"dür. Yazarının öznel değerlendirmesidir. Kimse kimseye iyilik olsun ya da kötülük olsun diye yazmaz *İyi Kitap*'ta.

O.M.Ü.: Aynen öyle ve dergide yazanlar olarak bu işin duayenleri olduğumuzu da iddia etmiyoruz. Kimse allame-i cihan havalarında da değil hani...

M.E.: Kendilerine yönelen eleştirilere kızanlara, "o kim ki onun eleştirisini okuyayım, dikkate alayım," diyenlere belki şunu sormak gerekiyor: "Siz yayınevi dediğiniz kurumları ne sanıyorsunuz? Kitaplar nasıl yayımlanıyor?" Oralarda çalışan editör, çevirmen, tasarımcı vb. de bir grup okur aslında.

S.K.: Bir grup okur ama altını çizmek gerek, "iyi" okur...

M.E.: Evet tabii... Çok okur, eleştirel okur, seçerek okur, nitelikli okur... Varmak istediğim şey şu, bu özel okur kitlesinin o anki ekonomik-sosyal durumu, edebiyatla ilişkilenişi vb. pek çok faktöre bağlı olarak çıkıyor kitaplar. Dosya seçiminden çeviriye, editörlüğünden kapak tasarımına dek...

O.M.Ü.: Sonuçta bir grup insanın süzgecinden geçip ortaya çıkıyor kitaplar ya da yazılar. Ama çok tecrübeli bir grup insanın...

S.K.: *İyi Kitap* yazarlarına baktığımızda, çoğunluğunun çocuk ve gençlik edebiyatının içinden, o bahsettiğimiz yayınevi çalışmalarından geldiğini görürüz. Yazarlar, editörler, çevirmenler, illüstratörler yazıyor dergimizde... O anlamda çocuk yayıncılığının içinden seslenen bir kürsü dergi. Bunu böyle okumak gerek.

Eleştiri kültürü üzerine

S.K.: Belki burada durup, eleştiri kültürümüz üzerine konuşmakta fayda var. Eleştiri yapmakta sıkıntımız olduğu gibi eleştiriyi kabul etmekte de sıkıntılar yaşıyoruz diye düşünüyorum alan olarak.

M.E.: Sadece çocuk yazınında ya da edebiyatta değil, yaşamın her alanında bu sorunu yaşıyoruz aslında. Eleştiri eşittir kötüleme, aşağılama olarak algılıyoruz. Sürekli bir karşıtlık ve kavga hâli...

Eleştiride altyapı ve birikim ihtiyacını da anlamamız gerekiyor. Edebiyat okurluğu ile yakın bir toplum değiliz. Edebiyatla ilgili tartıştığını düşünenler aslında edebiyat dışı ne varsa döküyorlar ortaya. Mesela son günlerde üzerine fırtınalar koparılan çocuk kitaplarına uzman denetimi istemek ucubeliği gibi...

O.M.Ü.: Bir de işin içine egolar girince işler karışıyor. Ki kitap dünyasında egolar ön plandadır, sadece edebiyat değil sanat dediğin şey belki de egonun rüzgârıyla ilerleyen bir gemi... Dolayısıyla, yazıda esere dair olumsuz bir cümle yazdığınızda insanlar bunu o kadar kişisel algılamaya başlıyor ki...

S.K.: Gerçek sanatçı egosunu da dizginlemeyi başarabilen kişi değil midir?

O.M.Ü.: Elbette öyle... Kitaplar, matematik formüllerle hazırlanan, sonucu garantili ürünler değildir. Kaba bir benzetme ile yazarların yapmaya çalıştıkları şey, havaya bir bulut çizmek.

Bu bulutun yağmurundan hoşlanmayanlar da olacaktır, bunu da görmeleri gerekir.

Çocuk kitapları üzerine bir şeyler karaladığınızda iş, "anne misin, öğretmen misin de konuşuyorsun"a kadar düşüyor. Mesleki geçmişimiz, yeteneklerimiz, edebiyata olan ilgi ve sevgimiz bir yana atılıveriyor. Pedagog ya da psikolog bile bizden daha çok itibar görüyor bu konuda... Bunlar değilsen, sen kimsin ki çocuk edebiyatı hakkında konuşasın...

S.K.: Yetişkin edebiyatından gelen ünlü isimler bir istisna galiba... Onlar çocuk kitabı yazdığında kimse itiraz etmiyor.

M.E.: Evet ama o da ayrı bir dünya... Bazen şöyle bir hava oluyor onlarda da "Size öyle hazır bir dosya verdim ki, baskıya ne zaman gidiyor?" Editör kitabı çalışmak istediğini söylediğinde, kurguya bakmak istediğini dile getirdiğinde şaşırıyorlar. Birinin onlara "kurgu burada sarkmış, bu karakter oturmamış," gibi öneri ve eleştirilerle gelmesine alışık değiller. Bu neden önemli, çünkü aslında editörlük çalışması ilk eleştiridir. Kitabın yayımlanma sürecinde editörlük çalışmasına uyum sağlayamayan yazarın, kitap yayımlandıktan sonra karşılaştığı eleştirileri de gerektiği gibi karşılayabilmesi zorlaşıyor. Aslında yayıncılık işi daha başından eleştirel, eleştiriye açık bir çalışma ya da öyle olmak zorunda.

Niye *İyi Kitap*'a yazıyorsun?

M.E.: Çevreden zaman zaman gelen bir soru var: "Sen hiçbir yere düzenli yazmazsın aslında; niye *İyi Kitap*'a yazıyorsun?" Cevabım şu oluyor: "*İyi Kitap*, bir kitapla ilgili yapıcı eleştiri yapabileceğim bir yer. Eserde neyin iyi olmadığını söylerken, kendimce nasıl daha iyi olacağını ifade edebileceğim bir yer. Bunlar için bana yer ve fırsat veriliyor." Ben bunu söyleyince şu karşılığı aldığım oluyor: "Sıkıysa bunu bir Tudem kitabına da yap!"

O.M.Ü.: Evet öyle bir kanı var, sanki Tudem kitaplarını eleştiremezmişiz gibi...

M.E.: Bir itiraf, başıma gelene kadar benim de aklımın bir köşesinde vardı bu soru. Hakkında ilk yazdığım Tudem kitabını beğenerek yazmıştım. Dolayısıyla soruya yanıt bulamamıştım. Öte yandan yazmam için önüme aldığım ikinci Tudem kitabında ise hiçbir öneri, rica, itiraz, yönlendirme vb. ile karşılaşmadan istediğimi yazabildim ve öyle basıldı. İşte bu beğendiğim ve içinde olmaktan mutlu olduğum yanı derginin.

Safter, burada sana dönüp sorsam, Tudem'le dergi çalışmasının ilişkisini anlatmanı istesem? Yayınevinden kendi kitaplarına dair özel talepler geliyor mu, herhangi bir baskı var mı?

S.K.: Gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki, hayır. Herhangi bir baskı ya da talep kesinlikle olmadı bugüne kadar. Tudem, nihayetinde bu dergiyi çıkaran kurum. Derginin basımından okuruna ücretsiz olarak dağıtımına dek tüm yükünü sırtlayan güç. Doğaldır ki dergi süreçlerinde sıkı bir diyaloğumuz var. Ama *İyi Kitap* editoryal çalışması, Tudem çalışmasından bağımsızdır. Kitap seçimleri ve dergi yazıları söz konusu olduğunda, herhangi bir yayınevi ile nasıl bir ilişkimiz varsa, Tudem'le de ilişkimiz odur. Süreç her yayınevi için aynı işliyor. Kitaplar önümüze geliyor, bunlardan derginin o sayısı için bir seçki yapıyoruz. Uygun gördüğümüz dergi yazarlarına bu kitapları ulaştırıyoruz ve bize gelen yazı, yayın ilkelerimize ve dergi niteliğine uygunsa yayınlıyoruz. Hakaret ya da aşağılama içeren, hatalı bilgi aktaran, etik sorunlar barındırdığını düşündüğümüz metinleri yayımlamıyoruz elbette.

M.E.: Yayın prensiplerine uyan her şey yayımlanıyor yani...

O.M.Ü.: Altı doluysa tabii...

S.K.: Yazılara dair en temel beklentimiz, içinde kitaba dair bir fikrin olması. Bunu yüzde yüz yakalayabiliyoruz diyemem ama sadece kitabın öyküsünü aktaran, yüzeysel tanıtım yazılarını istemiyoruz. Olumlu ya da olumsuz bir

fikir... Ama tabii o fikrin, kitabın gerçekliğiyle de örtüşmesi gerekiyor.

Uzun lafın kısası, diğer yayınevlerine nasıl yaklaşıyorsak Tudem'e de öyle yaklaşıyoruz. Ama şunu da söylemeliyim belki; dergi yönetimi olarak değil ama dergiye yazı veren arkadaşlarımızda zaman zaman, sadece Tudem'e karşı da değil, çekinceli ruh hâlleri olabiliyor. O anki sosyal ilişkilerinden, iş bağlantılarına hatta ruh hâllerine dek pek çok şeyin bunda etkili olduğunu düşünüyorum. Hayatın olağan akışı içinde yaşanan şeyler bunlar...

M.E.: O olabiliyor elbette. Sadece iş ya da sosyal ilişkiler nedeniyle değil tabii. Mesela ben de bir kitap hakkında yazmaya çekinmiş, hatta yazmamıştım... Feminist okuma gerektiren, toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir eserdi ve ben bir kadının ele alması gerektiğini düşünmüştüm o yazıyı.

S.K.: Bu farklı bir yaklaşım elbette ama ben diğerini de anlıyorum. Bir dergi yazarı, ben X yayınevinin kitabını eleştirmek istemiyorum bu kitabı yazmayayım dediğinde saygıyla karşılıyorum. Bunu açıkça belirtmek etik bir tutum. Diğer türlü kitabı alıp hak etmediği övgüler ya da tersinden yergiler düzmek daha kötü bir şey.

M.E.: *İyi Kitap* ilk çıktığında diğer yayınevlerinde şu algı vardı; "Tudem kendi kitapları için bir dergi çıkarıyor." Ama zamanla bu algı kırıldı, yerini "Tudem *İyi Kitap*'ta kendi kitaplarını iyi yazdırıyor," söylentisine bıraktı. Ki, iyi yazdırmak kavramı bile eleştiri kültürümüzün hâline ışık tutan bir ifade. Ama bu bakış da dergi çalışması geliştikçe, kırılıyor yavaş yavaş. Tudem kitaplarını rahat rahat dergiye yazan biri olarak böyle olmadığını söyleyebilirim. Bu arada rahat rahat yazmak derken, belki kitapta emeği olan yazarı, editörü bozulmuş olabilir bana, bilemem ama bir araya gelsek eminim ki anlaşırız onlarla da...

O.M.Ü.: Zaten şu "bozulma" muhabbetini kaldırabilsek ortadan daha iyi kitaplar üretebileceğiz bence. Hiçbir eleştiri, bir yazarı ya da yayınevini kötülemek için yazılmaz. Amaç daha iyiye ulaşmaktır hep. Eleştiri metinlerinin hedefi bu.

S.K.: Yazıyı okuyan yayınevi sahibi ya da kitabın yazarı senin gibi düşünmeyebiliyor. Zaman zaman ekonomik bir pencereden bakıldığını da görüyorum. Şöyle ki; "X yayınevi bir dergi çıkarıyor ve ticari çıkarları için benim yayınevimin kitaplarını kötülüyor," diye düşünebiliyor. Bir pazar kapma savaşı olarak görüyor konuyu. Bu ticari bir bakışın sonucu değil mi zaten kitap eklerine, "kitap yazdırma" işi? Çok yaygın bir uygulama ve insanlar sanıyor ki *İyi Kitap*'ta da böyle. Oysa *İyi Kitap*'ta kimsenin böyle bir şansı yok. Tudem'in de yok başka yayınevlerinin de...

Nedir bu puanlama?

S.K.: Puanlama sistemimizin etkileri üzerine de konuşmak isterim. Yüksek puanlar verdiğimizde kimse bunu konu etmiyor. Çünkü yazarı ya da yayınevi bunu hak ettiğini düşünüyor zaten. Gerçi bazen her kriterden tam puan alamadığı için üzülenler olabiliyor ama bu oldukça az rastlanan bir durum.

M.E.: O bir puanı neden kırdınız, diyen var mı ki?

S.K.: Var elbette ama üç ve üçten aşağı puanlar daha çok üzüntü yaratıyor izlenimlerime göre. Yayınevi ya da kitabın yazarı teyakkuza geçebiliyor. Tam da bu nedenle dergi yazarlarımız düşük puanlama yaptıklarında, yazıda bunu tek bir cümleyle de olsa gerekçelendirseler iyi olur diye düşünüyorum. Farklı zamanlarda bu eleştiri yapıldı bize ve haklı bir eleştiri. Yazıda olumsuz tek satır yok ama puanlar aşağıda ya da tersinden yazıda ciddi bazı eksiklerden bahsedilmiş ama puanlar yüksek... Nasıl oluyor bu, diye soruluyor.

M.E.: Gerçekten haklı bir eleştiri bu.

S.K.: Evet bazı yazılarda bu yaşanıyor. Eleştirinin haklılığını kabul ediyorum. Puanlama ve yazı içeriği arasında ilişki her zaman doğru kurulamayabiliyor.

Ama bazı durumlarda isteyerek böyle yayımladığımızı da belirtmeliyim. Her zaman hata olarak görmüyorum. Onu şöyle anlamak gerekiyor; puanlama da tek başına eleştirinin bir aracı olarak kullanılabilir bence. Bazen dergi yazarı yazısını öyle kurgular ki bazı konular yazı kurgusu dışında kalır. Onları da tutar puanlama yoluyla eleştirir. Yazının bütünlüğü ile ilgili bir konu bu. Bu tür yazılarımız oldu, olacak da... Puan sistemine bu gözle de bakmak zorundayız.

Konu üzerindeyken, çok temel bir şeye dönüp oradan devam etmek istiyorum; eleştiri seçkinci bir uğraş değildir. Herkes eleştirebilir. Kimisi hakkıyla yapar bunu kimisi kendince... Önemli olan eleştiri işine kutsallık atfetmemek gereğidir. Aynı edebiyat ürünlerine yani kitaplara kutsallık atfetmemek gerektiği gibi... Bu sıkça karşımıza çıkan bir yanılgı. Ulvi şeyler değil bunlar, her kitap hakkında herkes fikrini beyan edebilir, eleştirebilir. Kitaba ya da kitap eleştirisine hak etmedikleri kutsallıklar yüklemek, seçkinci tavrın bize dayattığı metafizik bir algıdır ve bunu kırmak gerekiyor.

Eleştiriden uzak duruşu, çocuk kitaplarına karşı ortaya çıkan küçümseyici tutumu aşmak ve bir yol açmak zorundayız. *İyi Kitap*'ta puan sistemi ile yapmaya çalıştığımız şey de budur. Puanlamayı bir araç olarak görüyoruz. Ona özel bir anlam atfetmiyoruz, aynı kitapların kendinden menkul varlığına atfetmediğimiz gibi. Derginin içeriğine katkı verdiği sürece kullanacağımız eleştiri araçlarından biridir puanlama sistemimiz. Hem dergi yazarını eleştirel düşünmeye zorlayan hem de okura kitaba farklı gözle bakmasını sağlayacak bir araç.

İyi Kitap külliyatına baktığımızda, geçmişte kaleme alınmış nitelikli eleştiri yazıları elbette var ama yetersiz. Kriterler ve puanlama, "bunu nasıl çoğaltırız"a verdiğimiz yanıtlardan biriydi. Ve faydasını da gördük. Gerek yazı içeriklerinde gerek puanlamada daha eleştirel artık yazarlarımız. Kriter sistemi yazarı eleştirmeye zorluyor. Beğendin mi beğenmedin mi sorusunu farklı biçimlerde önüne koyuyor, yol gösteriyor. Kitaba farklı gözle bakmasını sağlıyor.

O.M.Ü.: O puanlama kısmında insan zaten şöyle bir oturup düşünmek zorunda kalıyor. Yazarken aklına gelmeyen şeyleri düşünmeye başlıyor.

M.E.: O zaman bir itiraf; ben de puanlama aşamasına geldiğimde, düşünüp yazıya geri döndüğüm, paragraf eklediğim ya da paragraf değiştirdiğim oldu. Yaptım bunu yani...

O.M.Ü.: Oluyor tabii... Puanlama, okurun değerlendirmesine fayda sağladığı kadar, hatta daha çok yazarlar için bir özeleştiri alanı da sağlıyor.

S.K.: Tekrara kaçıyorum belki ama puan sistemi bir araçtır ve ona hak etmediği anlamlar yükleyerek yanlış tartışmalarla vakit kaybetmemek gerekir. Mesela çıkıp "edebiyat puanlanır mı?" argümanıyla tartışmaya çalışmasın kimse bu konuyu. Açıkça abesle iştigaldir bu.

O.M.Ü.: Kaldı ki puanlanır da bana göre, neden puanlanmasın?

S.K.: İşte o başka bir tartışma...

M.E.: Zaten puanlama kriterlerine baktığımızda edebiyatın puanlanmadığını da görüyoruz. Kriterler öyle açık ki... Kitabı oluşturan nitelikler sıralanmış ve bu nitelikler birbirinden bağımsız ele alınıyor. Bunların hiçbiri tek başına "edebiyat" değil. Ayrıca kitabın geneline verilen tek bir puan yok. Kurgu, kahramanlar, redaksiyon, çeviri gibi kitabı oluşturan somut kıstaslar puanlanıyor.

S.K.: Her şeyi bir yana bırakalım, kitap enikonu bir ürün. Okurun beğenisine sunulan ve piyasada rekabete konu olan bir ürün. Bu ürünü oluşturan çeşitli öznitelikler var. Dilin akıcılığı da var bunun içinde, kapağın tasarımı da. Ben bir okur olarak bu ürünü elime aldığımda, bu özellikleri değerlendirebilmeliyim.

O.M.Ü.: Bence bu dediğin çok önemli. İnsanlar bizim, yayınevlerinde, öyle bulutların üzerinde süzüle süzüle kitaplar seçiyoruz, yayımlıyoruz falan sanıyor. Hayır, yayınevleri birer ticarethanedir ve onların bandından kitap çıkar. Siz de okur olarak müşterisinizdir. Dolayısıyla aslında her sözü söyleme hakkına da sahipsinizdir.

M.E.: Çünkü para alıyor bu iş için. STK değil...

O.M.Ü.: Evet STK değil. Kitabı hatasız çıkarmak zorundadır, size değer vermek zorundadır. Kaliteli kâğıda basmak zorundadır. Çünkü para alır bunun karşılığında. Dolayısıyla biz, para vererek aldığımız bu hizmetleri değerlendiriyoruz bir anlamda. Buradan baktığımda, puanlama sistemi bence yavaş yavaş oturmaya da başladı. İlk uygulamaya başlandığında, puan verenlerdeki çekingenlik, bol keseden yapılan puanlamalar zamanla değişti. Daha eleştirel puanlar gelmeye başladı. İnsanlar beğenmediklerini de ifade etmeye başlıyorlar.

S.K.: Evet çok güzel bir noktayı yakaladın Olcay. Hem puanlamada durum böyle hem yazılara da yansıyor artık bu. Puanlama yaparken düşündüklerini, yazıya da yansıtıyor yazarlarımız.

O.M.Ü.: Bir de dergi yazarları birbirine bakarak cesaret de kazanıyor bu konuda. "Aa bak o yapabiliyorsa, ben de yapabilirim," duygusu gelişiyor.

M.E.: Ben başka bir şeyi de gözlemliyorum; eskiden 3 gibi bir puan için infialler yaratanlar şimdi mesela "iyi bak 3 almışız" diyecek noktaya geldiler. Ki aslında sosyal bilimler açısından bakacak olursak, 3 ve 3'ün üzeri iyi bir şeyi ifade eder...

S.K.: Aslında dergi yazılarımda bir kritere tam puan verirken içim rahat olmuyor benim. Yani tam puan bir mükemmellik ifadesi ve bu kitap bu noktayı yakalamış mı sorusu hep bir yerde duruyor. Her kriterin 5 olması başka bir evrene ait bir kitabı işaret ediyor sanki. Bunu şu amaçla söylüyorum, bir yazıda gördüğünüz 4 ya da 3 gibi değerlendirmeler aslında bir beğeni ifadesi. Kötü değerlendirme değil.

O.M.Ü.: Hani zaten şey vardır ya, senin en sevdiğin kitap, senin için en tepedeki odur. Diğerleri onun ardından sıralanır. Onun gibi bir şey...

Eleştirinin eleştirisi

S.K.: Eleştirinin mutlak doğru ya da mutlak yanlış arayışı olmadığını ve aynı şekilde eleştiri metinlerinin de doğru ya da yanlış kıskacında ele alınmaması gerektiğini bilmeliyiz. Eleştiri yazıları da birer edebi metin gibi okunmalı; bu anlamda iyi eleştiriler iyi birer metin olmalı. Anlatımıyla, üslubuyla, içeriğiyle...

M.E.: Eleştirinin eleştirisi de yapılabilir ve yapılmalıdır...

O.M.Ü.: Elbette yapılmalı, hatta bu konuda olanakları da var *İyi Kitap*'ın. İnternet sitesi var ve tüm yazılar yayımlanıyor orada. Gelip altına yorum yapabiliyorsunuz. Gelin yazılarımız hakkında eleştirilerinizi yazın oraya.

M.E.: Olcay çok güzel bir şeye değindi. Yazıların altına yorum bırakmak iyi bir yol olabilir. Ama sanırım insanlar bundan çekiniyor. Öfke kusmak yerine bu tür yerlerde üslubunca bir şeyler yazmak zorlarına gidiyor. Diğeri daha kolay, daha az sorumluluk gerektiriyor.

S.K: Bir şeyi belirleyip geçmek istiyorum bu arada; sohbet boyunca eleştiri, eleştiri deyip durduk. Bunu okuyan birileri de rahatlıkla çıkıp "Arkadaş *İyi Kitap*'ta bu kadar çok eleştiri yazısı mı var ki, konuşup duruyorsunuz," diyebilir. Bu kadar gündemimizde olmasına

karşın, derginin yazı ağırlığı içinde eleştiri metinleri hâlâ istediğimiz düzeyi yakalamış değil aslında. Artan bir grafik var ama henüz olması gerekenin uzağındayız diyebilirim.

Derginin dağıtımı

M.E.: Peki, başka bir konuya geçeyim hemen. *İyi Kitap*'ın dağıtımı nasıl işliyor? Okullara yoğun şekilde gidiyor bildiğim kadarıyla.

S.K.: Tabii, tirajımızın çok büyük bir bölümü okullara ve kütüphanelere ücretsiz dağıtılıyor. Okullardan sürekli dergi talepleri alıyoruz ve her geçen gün ulaştığımız okul sayısı artıyor. Öğretmenlerimizin, kütüphanecilerimizin kitap seçimlerinde başvurdukları kaynaklardan biri de biziz.

M.E.: Kitapçılardan ilgi var mı? Onlar dağıtıma katılıyorlar mı?

S.K.: Ne yazı ki yeterli düzeyde değil. Biliyorsunuz kitapçılar ticari yapılar ve kıstasları farklı. Ücretsiz bir derginin dağıtımına ikna etmek kolay olmuyor. Ama dediğim gibi yetersiz de olsa, yurdun pek çok merkezinde bu tür noktalar var dergiye ulaşılabilecek. Bunların listesi internet sitemizde var.

Dağıtım en çok eleştiri aldığımız konu aslında, haklı olarak. Ücretsiz bir dergiyiz ve bireysel abonelik gibi sistemlerin ya da ücretli dağıtım şirketlerinin masrafını karşılama şansımız yok. Ama şu avantajımız var, dergimiz internette yayımlanıyor. Okur tüm içeriğe online erişebiliyor.

Sorular, sorular...

M.E.: Derginin kitap tanıtım ve eleştiri yazıları ağırlıklı bir çizgisi var. Merak ettiğim şey bu böyle mi devam edecek yoksa zamanla daha popüler içerikler de görecek miyiz dergide? Yayıncılık dünyasından haberler gibi daha güncel, haber tarzı şeyler...

S.K.: Bu konuda ancak kişisel görüşümü ifade edebilirim. Şu an için popüler içeriklerle dergiyi beslemek iyi bir fikir gibi gelmiyor bana. Bu başka bir misyon, başka bir iş. Biz önce önümüzdeki hedefleri bir gerçekleştirelim, hani bugün konuştuğumuz konularda istediğimiz aşamalara ulaşalım...

M.E.: Dergi yazarlarında da sayıca artış ve çeşitlenme gözlemliyorum. Bu konuda bir çaba mı söz konusu?

S.K.: Var, evet... Pek çok yeni arkadaşımızdan yazı alıyoruz dergiye. Çoğunlukla yayın dünyasının içinden arkadaşların katkılarını alıyoruz. Akademiden arkadaşlarımızdan da önemli katkılar geliyor. Çocuk ve gençlik yazınının sorunlarını, yayıncılığın içinden çıkan kalemlerle dergiye yansıtıyoruz daha çok.

M.E.: Bu önemli çünkü, yayıncılığın içinden gelen dergi yazarları, çalıştıkları yerlerde bir bilincin oluşmasına da öncülük ediyor. Dergiye yaza yaza, çevresindekilerin de bu süreçleri kavramalarını ve işin güzelliğini görmelerini sağlıyorlar. Bir eleştiri kültürünün oluşmasına katkı sağlıyorlar.

S.K.: Tabii ki bu tür bir misyondan bahsedebiliriz. Ama şunu da söylemek gerekir belki, ya da en azından kendim için söyleyebilirim dergiye yazdığım her yazı aslında bir özeleştiri metni. Çocuk edebiyatına dönük söylediğimiz her söz aslında, bizim de zaaflarımıza tutulmuş birer ayna. Dile getiriyoruz diye bu hatalardan azade değiliz hiçbirimiz...

M.E.: Çok doğru bir şey söyledin. Yaptığımız iş, emek yoğun bir iş. Mesleğimiz gereği, zaten sınırlı zamanlar içinde okumamız gereken çok fazla sayıda kitap ya da dosya varken; dergiye yazmak üzere özel bir okuma uğraşı içine giriyoruz. Bu herhangi bir okuma olmuyor bizim için; hızlı hızlı okuyup geçebileceğiniz türden değil. Düşüneceksin üzerine, değerlendireceksin ve cümlelere dökeceksin. Yazarken doğru üslubu yakalamak için çaba harcayacaksın ki kitabın yazarını ya da diğer emek verenlerini kırmamaya özen göstereceksin. İşin aslı gerçekten zorlanarak yazıyoruz aslında. Yazı bittiğinde de bitmiyor telaşımız. Yayımlandıktan sonra bile düşünüyoruz üzerine, umarım kaş yaparken göz çıkarmadık diye titizleniyoruz. Kısacası aslında senin dediğin gibi sadece yazının kendisi değil, yazma süreci de bizim için bir özeleştiri süreci olarak işliyor.

S.K.: Daha da ötesi, *İyi Kitap*'ta yazan biri aslında kendini ortaya atmış oluyor bir anlamda. İsmiyle, cismiyle, düşünceleriyle, sözüyle kamuya açıyor kendini. Her türlü eleştiriye, incelemeye karşı savunmasız bekliyor yazdıklarıyla. Bu bir bakıma cesaret işidir.

Büyük yolculuklar tek bir adımla başlar...

İYİ KİTAP

"Sanat tutunacak en güzel dal!"

İYİ KİTAP

İYİ KİTAP 1 YAŞINDA

İYİ KİTAP

2009

“Bizde belirgin bir gençlik edebiyatı damarından söz edilemez. Gençlerin sorunları daha çok içinde bulundukları ilişkiler ağına ve yaşadıkları hayatın gerçekliğine bağlanarak anlatılmıştır. Oysa bu tutum gençleri, onların özel sorunlarını, düşünme biçimlerini anlatmak için yeterli değildir. Belki gençlere edebiyatımızın ustalarını götürmenin yolları daha sık denenebilir.”
(Sabahattin Ali niçin değerli?, Semih Gümüş, Sayı 1, s. 3)

O ilk adım 2009 Mart'ında atıldı. Edebiyatın içinden, çocuk edebiyatına seslenen 16 sayfa... İlk sayının kapağında Aslı Tohumcu'nun, sanat tarihçisi Gürol Sözen'le yaptığı söyleşi var.

2010

"Türk edebiyatında polisiyenin edebi yeri ve toplumsal yaşamdaki popülerliği benzer açılardan incelenebilir. Çok genel hatlarıyla bir değerlendirme yapmak gerekirse, polisiye romanlar Türk edebiyatında hep, basit ve edebiyat dışı metinler olarak değerlendirilmiştir. Peyami Safa’nın pek çoğu polisiye kurgusunda olan Cingöz Recai polisiyelerini Server Bedi takma adıyla yayımlaması da bu önyargının göstergesi sayılabilir."
(Lütfen küçümsemeyin!, Sevengül Sönmez, Sayı 13, s.25)

Derginin ilk yaş günü. *"Her anından ayrı keyif aldığımız bu yolculukta fikirleri, coşkuları ve yazılarıyla bize destek olan yayıncı ve yazar dostlarımıza illa ki, ama öncelikle İyi Kitap’ı ısrarla okuyan siz okuyucularımıza sevgiyle, birlikte nice yaşlara."* yazmış Aslı Tohumcu.

2011

"İlk bakışta, dış gerçekliğin kurallarından, kayıtlarından kurtulan yazarın dilediğince “at koşturabileceği”, kahramanı kâh uçurup kâh sürükleyebileceği sanılabilir; bunun sonucunda da hayal gücünün sınırları dâhilinde dilediğini yazabileceği... Teknik olarak böyledir, ama yazarın kurgulayacağı metni bu dünyada yaşayan birinin okuyacağını unutmamak gerek."
(Deliliğin çok katmanlı dünyası..., Behçet Çelik, Sayı 25, s.5)

Yıl 2011... Sedat Girgin'in kaleminden çıkan kapağımızla karşıladığımız ikinci yaş günü. Bu kez Zarife Biliz seslenmiş okura kapaktan: *"... Yolculuk devam ediyor. Sizinle her ay yeni kitaplar, yeni fikirler ve yepyeni tatlarla bu sayfalarda buluşmak, daha nice yaşları birlikte kutlamak dileğiyle..."*

37. sayımız, üçüncü yaş dönümümüz. Yine Sedat Girgin'in kaleminden çıkan kapağımızla selamlıyoruz okuru.

2012

"Sistematik kurumsal eğitim-öğretimin bir araç olarak kullandığı edebiyat, cocuğu politik olarak belirlenmiş toplumsal dizge icindeki yerine yaklaştırırken, aslında edebiyatın kendisinden giderek uzaklaştırır. Ote yandan, her bireyin (...) farklı perspektiflerden bakabilmesini sağlayan da kendi aklı, deneyimleri, paylaşımlarıyla birlikte okudukladır. İşte bu cephede edebiyat, çocuğun ve gencin hayatında gerçek kimliğine kavuşur. Ve evet, çocuk edebiyatı pek tabii ki politiktir." *(Çocuk doğası gereği asidir, Şiirsel Taş, Sayı 37, s.14)*

İyi Kitap'ın bu sayısı, "Edebiyatta çocuğa görelik" konusunun ele alındığı dosya çalışmasıyla da dikkati çekiyor. Çocuk edebiyatının pek çok değerli kalemi dosyaya katkı sunmuş.

2013 yılı pek çok şeye gebe... Kopacak fırtınadan habersiz karşılamışız okuru Zarife Biliz'in şu sözleriyle: *"Edebiyata, düşünceye, kitaba sansür konulmaya çalışılan bir zamanda, bilgelik ve özgürlük için yola devam..."*

2013

"Resimlerdeki kahve tonlarının çeşitliliği, eski fotoğraftan sayfalara taşınan soluk hakiler, yeşiller, griler çok etkileyici. Feridun Oral'ın, çocuk kitabı yapıyorum diyerek Disney canlılığı altında kalmayışını, doğadaki pastel tonları kullanışını ve kahverengi ağırlıklı derinliğini çok seviyorum." *(Feridun Oral'dan bir babaanne kitabı..., Simla Sunay, Sayı 49, S.6)*

İyi Kitap, dördüncü yılında 300'den fazla kitaba yer vermiş sayfalarında ve tüm Türkiye'ye 400.000'den fazla dergi ulaştırmış.

Bak işte koptu fırtına! Gezi Direnişi'nin tüm sıcaklığı sarmış dört bir yanı. Temmuz/Ağustos sayımız, "Her yer kitap, her yer direniş!" diye selamlamış gündemi.

2013

"İnsanın huzuru, refahı, onuru için uzun yol yürümüş, pek çok zorluğa karşı direnmiş öncüler vardır. Bu insanların hayat hikâyeleri her dönemde okunacak ve insanın vicdanını, merhametini, onurunu işaret eden bir yol levhası gibi takip edilecek derslerle yüklüdür. Mahatma Gandhi de bunlardan..." *(Eski bir çapulcu: Mahatma Gandhi, Şeref Bilsel, Sayı 53-54, s.20)*

Çocuk ve gençlik kitaplarında demokrasi, özgürlük, haklar mücadelesi gibi temaların konu edildiği bu sayımız, toplumsal bilincin ses bulduğu kürsülerden biri oldu.

Mart 2014, *İyi Kitap* 5 yaşında. Çocuk ve gençlik yazınına adanmış 61 sayı… Yazarı, yayıncısı, okuruyla dolu dolu geçen 5 yıl.

6. yaş günü sayımız, o tarihlerde ilk yaş gününü kutlayan *Dünyalı* dergisinin yayın yönetmeni Yıldıray Karakiya ile gerçekleştirilen bir söyleşiyle de dikkati çekiyor.

2016! Değişim başlıyor… Dergi ölçülerinden logosuna, tasarımından içeriğine yenileniyor…
7. yaş günü kapak çizimi Mavisu Demirağ'a ait.

2014

"Klasik masallardaki prenses algısının modern propaganda aracıdır Barbie bebekler. Ayrıcalık arzusunun hoyratça abartılmasıdır. En zengin, en güzel, en seksi, en formda, en şık, en popüler; en yakışıklı sevgiliye, en göz alıcı eve-arabaya- kıyafetlere sahip; en lüks yerlerde gezen-yiyen-görünen olma hayalinin kışkırtıcısı, imge tasarımcısıdır. Masalı, ona hep varmış, başkasına hiç yokmuş alt metniyle başlar."
(Masalların günlük yaşam pratiklerine devri: Barbie, Melek Özlem Sezer, Sayı 61, s.11)

61. sayımız aynı zamanda "Çocuk ve gençlik kitaplarında toplumsal cinsiyet" başlığını dosya konusu olarak ilk kez ele aldığımız sayı oldu.

2015

"Fantezi öyküleri, kapıdan dışarı adım atıp kendini dev bir karanlıkla karşı karşıya bulan çocukların öyküleriyle dolu. Nasıl başka türlü olsun ki? Ana kucağının konforlu kıyılarından ötesi, "hayat" denen o yetişkinlik suları, bizi esirgemeyen şeylerin kol gezdiği bir belirsizlikler ve tehlikeler diyarı değil mi? Destanlar ve masallar da temelde bu diyarın dev aynasındaki renkli, çarpıcı, korkutucu, heyecan verici yansımaları değil mi?"
(Çıraklık er geç biter…, Kutlukhan Kutlu, Sayı 72, s.19)

*"**Evrensel** ilkelere bağlı, insan ve hayvan haklarına, yaşadığı dünyaya saygılı, türcülükten, cinsiyetçilikten, her tür ayrımcılıktan uzak, sormaktan sorgulamaktan korkmayan, daha iyi bir dünya hayal etme cesaretine sahip nesiller yetiştirmek için kitaplara güveniyoruz."* 6. yaş kapağımızda böyle seslenmişiz okura…

2016

"*İyi Kitap*'ın en önemli özelliklerinden biri en başından itibaren özerk bir duruşu olması. Bu, belirlediğimiz temel kriterlerden biri. Derginin nesnelliğini ve bağımsız tutumunu koruması amacıyla yönetimi ve işleyişi gibi, ofisi de farklıdır. Bugüne kadar pek çok kez Tudem Yayın Grubu'nun yayınları hakkında da olumsuz yazılar çıkmıştır. Doğrusu da budur."
(Yedinci yaşında "İyi Kitap", İlke Aykanat Çam, Sayı 82, s.1)

İyi Kitap'ın 82. sayısıyla birlikte başlattığı yeniliklerden biri de kitapları, onları niteleyen temel kriterler üzerinden değerlendiren puan sistemi uygulaması oldu.

85. sayımız "Çocuk ve gençlik kitaplarında toplumsal cinsiyet" konulu ikinci dosyamıza ev sahipliği yaptı. Dosya kapsamında Ayşe Düzkan ile yaptığımız söyleşi pek çok açıdan yol göstericiydi.

2016

"Çocuk kitaplarında, egemen kültürün görme biçimleri ekseninde toplumsal rollerin nasıl yansıtıldığı, çocuk karakterlerin cinsiyete dayalı iktidar ilişkisinde nasıl konumlandırıldığı önemli bir sorun. Var olan rolleri pekiştiren, sınırları keskinleştiren bir işlevi vardır toplumsal cinsiyetin ve bunu kültürel kodlar, alışkanlıklar ve kabullenilmiş roller üzerinden, doğalmış gibi yaptığı için tehlikelidir."

(Çocuk edebiyatında toplumsal cinsiyet, Ayşegül Utku Günaydın, Sayı 85, s.1)

85. sayımız, dosya konusunun yanı sıra Alman yazar Andreas Steinhofel söyleşisiyle de dikkati çekiyor. *Farklı* kitabı üzerine, kitabı Türkçeleştiren Suzan Geridönmez ile konuşuyor Steinhofel.

8. yaş günü kapağımız bu kez Gökçe Yavaş Önal'dan. Mavisu Demirağ ve Zeynep Özatalay'ın ardınan kapaklarımızı resimleyen üçüncü isim Gökçe Yavaş Önal.

2017

"Kitap okumanın yararlı olduğu söyleminin, tek başına, kimseyi kitap kurduna dönüştürmediği, bilinen bir gerçek... Çocukları okumaya teşvik eden şey, daha ziyade okuyan anne babaları görmek. Bir de elbette, okumaktan zevk aldıkları kitaplarla buluşmak. Başkahramanı "kitap" olan bir kitapsa bu anlamda çocuklar kadar yetişkinler için de ilginç bir deneyim"

(Hakikatin aynası bir kitap, Karin Karakaşlı, Sayı 92, s.6)

8. yaş günü sayımızda, dergide ilk kez bir bulmaca ile karşılaşıyor okur. İleride derginin sürekli bir sayfası hâline gelecek bu ilk bulmaca, bir yıllık *İyi Kitap* cildi ödüllü...

Yıllarca süren savaş ve sığınmacılar... Yanı başımızdaki korkunç yıkım ve sonuçlarının, çocuk ve gençlik kitaplarındaki yankısını aradığımız dosya çalışması 95. sayımızdaydı.

2017

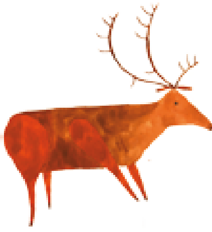
"Korkunç bir savaşın yıkımına tanıklık etmiş, üstüne mülteciliğin ağır koşullarına mahkûm olmuş milyonların derdine ortak olmak, acısını dile getirmek elbette edebiyatın, edebiyatçının görevi. Sadece yaşanan acılara sessiz kalmamak ve tarihe not düşmek de olmamalı burada amaç. Ötekileştirmeye karşı çıkmak, ayrımcı/şoven dalgayı kırmak *İyi Kitap*ların görevleri arasında sayılmalı!"

(Çocuk kitaplarında göç ve mültecilik, Safter Korkmaz, Sayı 95, s.1)

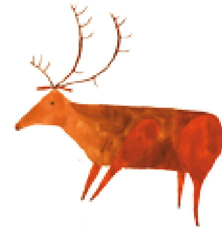
"**Sahaf Dükkanı**", okurlardan gördüğü ilgiyle, süreklileşen bir köşe. 95. sayımızda köşenin konuğu ise *Robinson Crusoe*.

SAYILARLA İYİKİTAP

Derginin toplam sayısı

100

Dergide yer bulan toplam kitap sayısı 2403

İlk Okuma	Çocuk	Genç	Başvuru	Çizgi Roman
389	1164	377	385	88

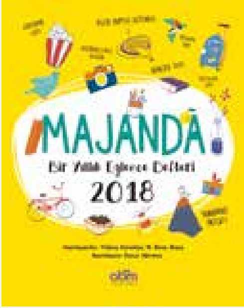
Dergide yazısı bulunan yazarlar 190

100 sayıda derginin toplam sayfa sayısı 3412

Derginin toplam tirajı

3.296.000

2018 YILINDA **YEPYENİ KİTAPLARLA** KARŞINIZDAYIZ!

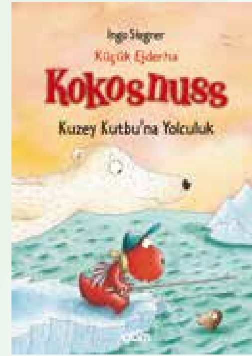
2018 yılını keyifle geçirmeniz için size ajanda değil *Majanda* öneriyoruz, üstelik *Majanda*'yı kullanmak için hiçbir zaman geç değil!

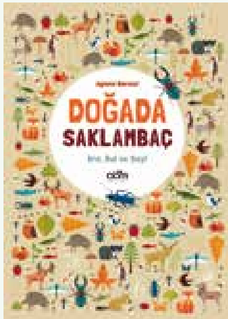
Yıl boyu ailece zaman geçirmenin en eğlenceli yolu *Aile Takvimi*'nden geçiyor!

İşte ilk okuma çağındaki çocuklar için yepyeni bir seri! Yinki'nin maceraları yıl boyu size eşlik edecek.

Küçük ejderha Kokosnuss, yeni macerasında arkadaşları ile Ejderha Adası'na gidiyor ama bakalım onları nasıl bir sürpriz bekliyor!

Doğada Saklambaç ile doğada keşif yaparken aynı zamanda arayın, bulun ve sayın!

Boya ve Tasarla ile el becerilerini kullanarak hayal gücünüzün kapılarını aralayın!

Bu kitabı açıp kapayarak neler yapabileceğinizi biliyor musunuz?

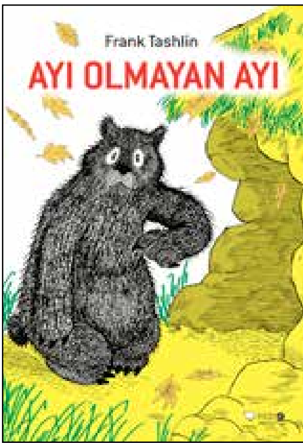
Ayı ve keselisıçan kapitalizmin pençesine düşerse...

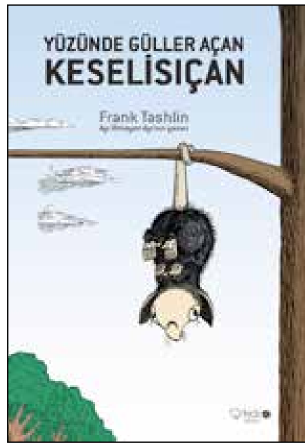
Yazan: **Suzan Geridönmez**

Kitapların, çocukların evrenine ait değilmiş gibi görünen içeriklerine rağmen küçük okurlarca ilgiyle karşılanmasında çizimlerin de payı var. Kuşaklar boyu çok sevilmelerinin asıl nedenine gelince; yanıtı zor ya da hazır formülle çok kolay: Tam da çocuğa göreler.

"Çocuğa görelik" çocuk edebiyatında üzerinde en çok durulan kavramlardan biri. Bu alanda üreten tüm aktörler gibi çocuk için kitap seçenler de çocuk kitaplarının "çocuğa göre" olması gerektiğinin altını çiziyor. Çocuk edebiyatıyla ilgili birbiriyle zıt görüşlerde olanlar dahi bu kavramda birleşiyor. Yazar, editör, kütüphaneci ya da öğretmen zor bir soruyla karşılaşmayı görsün, hemen aynı sava sarılıyor: "Çocuk kitabı çocuğa göre olmalı. Konunun uzmanıyız. Değilsek de farklı disiplinlerden uzmanlara başvururuz."

Ayı Olmayan Ayı
Frank Tashlin
Türkçeleştiren: Şiirsel Taş
Redhouse Kidz, 64 sayfa

Yüzünde Güller Açan Keselisıçan
Frank Tashlin
Türkçeleştiren: Şiirsel Taş
Redhouse Kidz, 64 sayfa

Madem öyle (ve burada biz bize olduğumuza göre) benim de birkaç zor sorum var:

- *Kapitalist üretim sürecinde kimliğini yitiren birey* ya da *sanayi toplumunda yabancılaşma ve tek-tipleşme* çocuk kitabına uygun konular mıdır?
- 1940'ların sonu yazılmış, o dönemin siyasal ve toplumsal sorunlarına eğilen kitaplar 2017'nin çocuğuna hitap edebilir mi?
- Çok net, üstelik de politik mesaj kaygısı güden bu tür eserlerin henüz okuma yazma dahi bilmeyen 3-6 yaş grubuna okunması caiz -pardon uygun mudur?

Herkesin çocukluk anlayışı, kafasındaki çocuk kavramı kendine göre tabii. Ben yukardaki sorulara yüksek sesle evet yanıtı veriyorsam, bu her şeyden önce benim çocuğa bakışımla,

ondan beklentilerimle, benim çocuk kavramına neler yüklediğimle ilgili. Yani "çocuğa görelik" kavramını biraz deştiğimizde altından çoğunlukla söz sahibinin "ben"i ya da "bana göre"si çıkıyor...

Ama dönelim bana. Yoksa bende kalalım mı demeliydim? Belki de en doğrusu Frank Tashlin'e gelmek... Çünkü itiraf etmeliyim ki bu çok yönlü sanatçının *Ayı Olmayan Ayı* ve *Yüzünde Güller Açan Keselisıçan*'ıyla kısa süre önce tanışmasaydım, her iki eseri üç yaşındaki bir çocuğa okuma şansı yakalamasaydım, az önce sorduğum sorulara verdiğim tok "evet" yanıtının yerini büyük ihtimalle "kem-küm" alacaktı.

Birbirlerine referans veren orijinal isimlerinin hemen çağrıştırdığı (ve keşke bu Türkçe başlıklarda da düşünülüp gözetilseydi dedirttiği) gibi *Ayı Olmayan Ayı* (The Bear That Wasn't) ve *Yüzünde Güller Açan Keselisıçan* (The Possum That Didn't) eserlerin ikisi de kimlik bunalımını konu ediyor.

Tashlin, 1946'da yazıp-çizdiği ilk çocuk kitabında, doğada yattığı kış uykusundan uyanıp da kendini birden sanayinin kalbinde bulan bir ayının kendine yabancılaşmasına odaklanıyor. Orman o uyurken yok edilmiş, yerine fabrika binaları dikilmiştir. Ayının uyku sersemliğiyle mağaranın çıkışı zannettiğiyse aslında kapitalist üretime açılan kapıdır. Orada var olabilmenin tek koşulu vardır: Çarkın dişlisine dönüşmek. Düne kadar doğasıyla barışık yaşayan ayı başta buna karşı direnmeye çalışsa da ustabaşıdan fabrika başkanına kadar herkes aynı şeyi tekrarlar: *"Sen ayı değilsin. Tıraş olması gereken, kürk palto giymiş, budala adamın tekisin."* Ta ki ayı durumu kabullenip büyük bir makinanın başında bir sürü başka işçiyle birlikte haftalar, aylar boyu çalmaya razı oluncaya dek. Sonunda ayı, başta zoraki kabullendiği duruma kendisi de inanmaya başlar. Öylesine ki günün birinde fabrikaya kilit vurulduğunda nereye gideceğini, ne yapacağını bilemez. Varlık zeminini kaybetmiştir. Çoktan unuttuğu ayı kimliğini tam da bu an hatırlar gibi olması rastlantı değildir. Acaba ayı silkinip mağarasına yürüme gücü bulacak mı? Yoksa bastıran kışta donup ölecek mi?

Yazarın gönlü korkunç bir sona el vermiyor. Hikâye mutlu bitiyor. Ancak realite ve kapitalizmin birey üzerinde yarattığı yabancılaştırıcı tahribat Tashlin'i meşgul etmeyi sürdürüyor. İlk kitabından 4 yıl sonra *Yüzünde Güller Açan Keçelisıçan*'ı kaleme alıyor. Keçelisıçan da tıpkı ayı gibi doğasından (ve doğadan) koparılıncaya dek kendi hâlinden gayet memnun. Sürekli gülümsemesinden de anlaşıldığı gibi sahiden mutlu o. Tabii bunu kapitalizmin mutluluk reçetelerine inanmış, hayata farklı bir yerden bakanlara (öyle ya keçelisıçan ağaçtan baş aşağı sarkıyor) tahammülü olmayan, kendi gibi görünmeyeni önce yok sayan, ardından tek tip kalıba sokmayan çalışan zihniyete anlatması imkânsız. Onların baktığı yerden keçelisıçan, bin kere aksini iddia etse de gülümsemiyor, ağız kenarları aşağı kıvrık göründüğüne göre kesinlikle somurtuyor. İstese de istemese de ona kendi mutluluk anlayışlarını dayatacak, onu kendilerine benzetecekler. Karşılığında da (ve keselisıçanı derin bir mutsuzluğa sevk etme pahasına) toplumu dizayn eden kurumların övgüsünü alacak, yakalarına madalya takılacaktır.

Çevre sorunlarının henüz günümüz boyutlarına ulaşmadığı bir dönemde kaleme alınmış iki kitap da doğa ile şehri, orman ile fabrikayı karşı karşıya koyarken elbette yazarın bu sorunlara ilişkin öngörüsünü yansıtıyor. Ancak Tashlin'in doğa ile insan doğasını, şehir ve sanayi ile insanın doğasına aykırı kapitalizmi sembolize ettiği de aşikâr.

Uzun yıllar sinema sektörü içinde bulunmuş, animasyon alanında çalışmış, kısa ve uzun metrajlı filmler yönetmiş, Jerry Lewis, Bob Hope gibi usta komedyenler için senaryoları yazmış Tashlin, bant karikatürleri de çizmiş. Özellikle karikatür geçmişi, çocuklar için yazıp çizdiği sayılı kitaplarına güçlü bir şekilde yansımış. İllüstrasyonlar son derece ayrıntılı bir şekilde hikâyeyi görselleştiriyor. Kitapların hiç de onların evrenine ait değilmiş gibi görünen içeriklerine rağmen çocuklarca ilgiyle karşılanmasında bunun da payı var. Kuşaklar boyu çok sevilmelerinin asıl nedenine gelince; yanıtı zor ya da hazır formülle çok kolay: Tam da çocuğa göreler. ■

Dilin edebi niteliği	★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çizgilerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★☆

Sonsuz bir merak, sonsuz bir sayı

Yazan: **Nihan Bora Sapmaz**

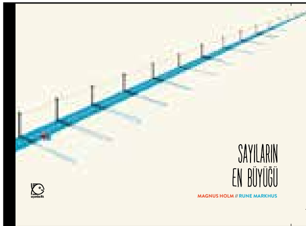
Meraklı Lina'nın en büyük sayıyı bulmasına, anlamasına dair parlak bir hikâye.

"Lina bir tane. Bir kız çocuğu. Bir insan. Lina, Lina'dır."

Bazen yetişkin sorunlarımızın aslında çok basit açıklamaları olabiliyor. Tıpkı bu alıntıda olduğu gibi, 10 kelimede "insan"ın en yalın tanımı, bir çocuk kitabında karşımıza çıkabiliyor. O yüzden, bir kez daha anlıyoruz ki çocuk kitapları çok değerli. Her an yüreğinize dokunan, zihninizi açan bir cümle orada sizi bekliyor olabilir.

Magnus Holm'un yazıp Rune Markhus'un resimlediği ve Nezihat Bakar Langeland'in Türkçeleştirdiği *Sayıların En Büyüğü* isimli kitap, bu dört cümleyle başlıyor. Lina, Unni, anne ve babadan oluşan dört kişilik aile, dağ evine doğru bir yolculuğa çıkıyor. Hikâyenin temeli ve çizimler, sayılarla bezeniyor. Birin, ikinin, sekizin ve daha birçok rakamın Lina'ya göre bir anlamı var.

Sayıları seviyor, saymayı da çok seviyor ve sayabildiği kadar saymanın peşinde, Lina. Fakat büyük sayılar onu biraz zorluyor. Hele ki en büyük sayıyı öğrenme isteği karşısında, bu merak ne güzel bir merak diyor insan. Gerçekten çocukların sonsuz merakları, yıllar içinde kendini neye bırakıyor bilmiyorum ama *Sayıların En Büyüğü*'nde Lina'daki bu öğrenme isteği, bize sadece soruların değil cevapların da çok önemli olduğunu gösteriyor.

Sayıların En Büyüğü
Magnus Holm
Resimleyen: Rune Markhus
Türkçeleştiren: Nezihat Bakar Langeland
Uçanbalık, 44 sayfa

Neyse ki babası her sorusuna özenle cevap veriyor ve Lina'nın iyice kafasını kurcalayan Googolpleks'ten bahsediyor. Googolpleks'in, düzgün bir ismi olan dünyanın en büyük sayılarından biri olduğunu, dahası saymayı asla bitiremeyeceğimizi söylüyor Lina'ya. Lina hayal etmeye çalışıyor, "Senin çalıştığın üniversite kadar büyük mü?" diyor babasına. Ama hayır! Bu sonsuz sayı, evren kadar büyük, kimse büyüklüğünü bilmiyor, tahmin de edemiyor. Babası, "Biz insanlar o kadar büyük bir sayı bulmuşuz ki, kendimiz bile anlayamıyoruz. Bir düşünsene!" deyip Lina'yı rahatlatmaya çalışıyor ama Lina azimli, bir anlam verecek muhakkak.

Kalın kapaklı, enine dikdörtgen bu kitapta bazen büyük ve bazen de minimal çizimlerle karşılaşıyoruz. Bu çizimler, konuya son derece doğru bir biçimde hizmet ediyor. Öyle ki sıklıkla, hikâyeyi okuduktan hemen sonra uzun uzun resimlere bakıp çizimlerin etkisine kapılıyorsunuz. Hayal gücüne yer açan; yollar, nehirler, ağaçlar, mola yerleri, dumanı tüten çatılardan geçiyorsunuz.

Sayıların En Büyüğü, hiç aklınıza gelmeyecek bir konuya dair meraklı bir kızın içinizi açan hikâyesi. Çizimlerin gücü ise kitabı okurken nefis bir seyir sunuyor.■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★☆
Grafik tasarım	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★☆☆
Baskı kalitesi	★★★★☆

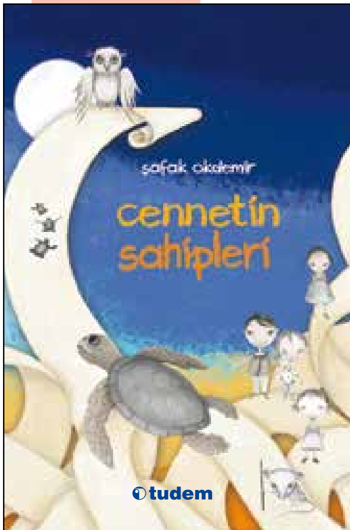
Cennete gitmek senin elinde...

Cennetin Sahipleri
Şafak Okdemir
Tudem Yayınları, 184 sayfa

Şafak Okdemir, *Cennetin Sahipleri*'nde "dünyadaki cennet" ve onu koruma meselesine eğiliyor. Kitabı okudukça, anlatılanın, cennetin değil cehennemin insan eliyle kurulduğu gerçeğinin bir özeti olduğunu görüyoruz.

Yazan: **Nilay Kaya**

İtalyan bir arkadaşım, el değmemiş bir koy keşfettiklerini söyleyip güzelliğinden bahsederken, bu saklı cennetin adını kimseyle paylaşmamamı tembihlemişti. Bu canım koyun kimseler tarafından keşfedilmesini istemiyordu. Ben de ricasına uyarak paylaşmıyorum. Çünkü tıpkı arkadaşım gibi ben de oraya tatile koşacak insanların büyük bir hızla doğayı tahrip etmelerinden korkuyorum. İnsanoğluna bu konuda güvensizliğimizin kanıtı, gerek şehirde gerek kırsalda karşılaştığımız, büyük küçük doğa katliamları.

Henüz yerli turistlerin keşfetmediği ama dünyanın öteki ucundan gelen gezginlerin çoktan bildiği; epey bir süredir de sessiz sakin, doğanın dokusunu bozmadan tadını çıkardıkları bir yer düşünün. Türkiye söz konusu olduğunda, bir de antik kente ev sahipliği etmesi büyük ihtimal dâhilinde olan bu yeri sonradan keşfedenler, fısır fısır birbirlerine söylerler ama o fısıltı mutlaka bir noktada yüksek sese dönüşür. Ardından, söz konusu yer, çoğunlukla da yerlilerinin değil, büyük kentlilerin gelip çevreye duyarsız işletmeler kurduğu, modası geçene kadar hızla tahrip olan bir doğa

parçasına dönüşür. Türkiye'de bu durumun sayısız örneklerinin olduğunu kabul etmek zorundayız. Hâlbuki kentlerde de doğanın gerçek güzelliğini, doğayla uyum içinde deneyimleyebilseydik... Bunun da pekâlâ insanın elinde olduğunun kanıtı sayısız büyükşehir var dünyada, insana umut veren.

Şafak Okdemir de *Cennetin Sahipleri*'nde "dünyadaki cennet" ve onu koruma meselesine eğiliyor. Kitabın anlatıcısı da gizli bir cennet bulup, kimse keşfetmesin diye adını saklayarak büyük kenti terk edenlerden. Oraya yerleşmesinin üzerinden yirmi yıl geçtikten sonra hatırladıklarını yazmaya karar veriyor. Kitabı okudukça, bu anıların cennetin değil cehennemin insan eliyle kurulduğu gerçeğinin bir özeti olduğunu görüyoruz.

Homeros'tan beri pek çok şair, ilham perileri aracılığıyla yazdığını söyler. Kitaptaki anlatıcı da evinin bir köşesinden ona bakan Hint tanrısı Ganeş'in heykelinden aldığı ilhamla "cennetini" yazabilmeye koyuluyor. Üstelik sürpriz bir yazmanı da var: Tanci adında minik bir fare. Tanci için sadece "yazman" tanımlamasını yapmak yetersiz kalır. Zira kendisi, anlatıcıya bir anlamda yazar koçluğu da yapıyor; yaşadıklarını teker teker hatırlamasına yardımcı oluyor.

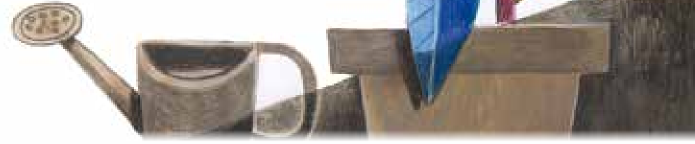
Anlatıcı, cennetinin adını açık açık söylemese de sönmeyen ateşleri, antik kenti, Likya bölgesinde oluşu ve bol çırası nedeniyle neresi olabileceğini az çok tahmin ediyoruz. Özellikle de "cennet kurtarma operasyonunun" başlıca konusunu öğrendiğimizde. Ciddi bir koruma faaliyeti gerçekleştirilen bu bölgenin çok özel sakinleri var: Caretta carettalar. Bu kadim canlıların yaşam alanlarının hassasiyetle ve uzmanlar aracılığıyla korunması gerektiği, bugün artık toplumsal bilinçlenmeye dâhil olduğunu söyleyebileceğimiz bir konu. Bununla ilgili belgeseller çekiliyor, haberler yapılıyor. Ne var ki kitabın anlatıcısı caretta carettalarla ilk tanıştığı ve henüz bu konuda kamusal alanda gerekli hassasiyetin oluşmadığı bir dönemi bize anlatıyor. Söz konusu kıyıda yaşayanların aslında çok da yerli sayılmadıklarını, daha önceden civardaki dağlık bölgelerde yaşarlarken bu kıyıların "cennet potansiyelinin" keşfedilmesinden sonra geldiklerini belirtme ihtiyacı duyarak, onlara "cennetin sakinleri" diyor. Ona göre, "cennetin sahipleri" bu kıyının en eski sakinleri olan caretta carettalar ve akrebinden yılanına, baykuşundan sincabına türlü hayvanlar. Cennet sakinlerini "yabancı" olarak gören anlatıcı, bir gün bu gerçek sahiplerin sesini duymaya başlıyor ve fare Tanci'nin de söylediğine göre cennet kurtarma operasyonu için onlar tarafından "seçilmiş" kişi ilan ediliyor. Bu kurtarma faaliyeti sadece caretta carettaları kapsamıyor. Sahildeki çirkin yapılanmayı, kirliliği, gürültüyü yok etmeyi de içeriyor ve ne mutlu ki başarıya ulaşıyor.

Her hikâyenin bir kahramanı vardır. Bu hikâyenin kahramanı da "cennetin sakinleri" denilen, aslında yerliden çok, dağlık bölgelerden gelen "istilacılar" olarak görülenlerin karşısında seçilmiş kişi olarak kendisine verilen görevi kahramanca sahiplenen anlatıcımız. Ne var ki, doğa adına elzem bir görevi sahiplense de yöre halkına bakış açısının fazlasıyla "kentli" ve tek taraflı olduğunu hissetmemek elde değil. Bu durum hikâyeyle kurulan düşünsel ve duygusal etkileşimde sorun yaratıyor. Ancak daha önemlisi, anlatılan hikâyenin bir edebi forma, öykü ya da kısa romana dönüşememesi. Başlangıçta ilham verici yazman fare Tanci, bize keyifli bir olay örgüsüyle karşılaşacağımızı düşündürse de anlatıcının ben-merkezci ve didaktik duruşuyla metin, bir anı aktarımı formunda kalıyor. Ne Tanci ne de cennet kurtarma operasyonuna katılan -birbirinden canlı edebiyat karakterlerine dönüşebilecek- çocuklar, maalesef bu anlatıyı çevreleyen araçlar olmaktan öteye gidemiyorlar.

Cennetin Sahipleri, edebi niteliğinin zayıflığını görmezden gelirsek, bir cennet kurtarmanın, geliştirmenin, cehennem yaratmamanın sadece ve sadece bizlerin elinde olduğu gerçeğini mesele etmesi bakımından öğretici bir kitap. Ama "bizlerin" hem ekonomik sebeplerden ötürü bir yerden bir yere göçmek zorunda kalanları hem de kentlileri kapsadığı unutulmamalı. Ve bu konuda bilinçlenmenin asla bir sonu olmamalı ki ister kentte ister kırsalda, bizzat yaşadığımız yeri cennet kılabilelim ve "aman kimseler duymasın" diyerek kimseye fısıldamak zorunda kalmayalım; bir gün yok olacak bir cenneti keşfettik diye.■

Dilin edebi niteliği	★★★☆☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★

Bir yokmuş müzik...

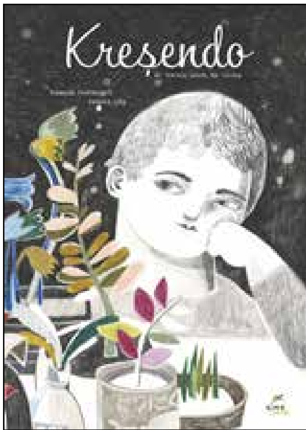

Milo kendi işleriyle meşgul. Bulduğu çeşitli nesneleri inceleyip uzun uzun çizerek zamanını geçiriyor. Ta ki yeni bir keşfe kadar...

Yazan: **Çağla Vera Kılıçarslan**

Müzikte seslerin gittikçe güçleneceğini belirten bir işaret, gündelik hayatta ise olayların daha da büyüyeceği daha da ses getireceğini haber veren bir kelime Kreşendo. Susanna Mattiangeli'nin yazdığı ve Felicita Sala'nın resimlediği kitap, *Kreşendo* tam da bu şekilde ilerliyor.

İnsanlar, sesleri doğuştan duyamayan Milo'ya müziğin hikâyesini anlatıyorlar. Kasabanın her yerinden bitiveren müziğin, insanlar bolluğuna alışıp ona gereken özeni göstermediklerinden dolayı önce kendi içine çekildiğini sonra da tümden kaybolduğunu söylüyorlar. Milo ise bu durumu çok fazla önemsemiyor. O kendi işleriyle meşgul. Bulduğu çeşitli nesneleri inceleyip uzun uzun çizerek zamanını geçiriyor. Ta ki yeni bir keşfe kadar... Bulduğu bu küçük ve renkli şeyi yetiştirmeye ve büyütmeye başlayınca kasabada da bir şeyler değişmeye başlıyor. Yoksa müzik kasabaya geri mi dönüyor? Bu sorunun cevabı okuyucunun kendisine kalsın, ben de size Fecitia Sala'nın görsel bir şölen olan çizimlerinden bahsedeyim.

Kreşendo
Susanna Mattiangeli
Resimleyen: Felicita Sala
Elma Çocuk, 36 sayfa

Müziğin kaybolduğu kısımda, hikâyenin resimlerine sepya tonları ve durağanlık hâkim; kitapta hüzünlü bir sonbahar havası esiyor. Müziğin hikâyeye tekrar sızması ile çizimler hareketlenmeye ve renklenmeye başlıyor. Kitaba bahar geliyor! Müthiş güçlü bir çizimsel yoğunluk ortaya çıkıyor. Kitap dallanıp budaklanan evlerle, salınan gövdelerle, rengârenk çiçeklerle dolup taşmaya başlıyor. Ancak bu yoğunluk, çizerin boşluk ve kütle ilişkisini kullanma başarısından dolayı, bakan gözü görsel bir karmaşaya sürüklemiyor, yormuyor. Ayrıca Felicita Sala, illüstrasyonlarında çeşitli bakış açılarından yararlanmış. Resimlemelerinde kimi zaman kuş bakışını, kimi zaman bir kesit alarak detaya odaklanan bir bakışı, kimi zaman ise belli bir mesafeden ileriye doğru bakan gözü tercih etmiş. Bu farklı görme biçimleri de çizimlerinin yapısını dinamikleştirmiş.

Yazar Susanna Mattiangeli ise müziğin çoğulcul anlamları üzerinden çok basit ve vurucu bir hikâye kurgulayarak hayattaki pozitif değişimlerin, büyük mucizelerin sonucu olarak değil tam tersine küçük nüanslar üzerinden gerçekleştiğini; yine aynı şekilde negatif değişimlerin de büyük felaketler sonucu değil gündelik özensizlikler sonucu gerçekleştiğini bize çok sade bir dille anlatmış.■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★★

Ben bir kuşum!

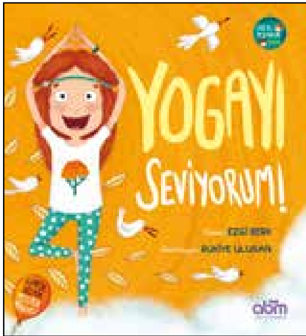
Belki bir yetişkin gereksiz yere parmak sallamıştır, bazen haksızlığa uğradığını düşünüyordur, belki yalnızca bir ağaç olmak istemiştir...

Yazan: **Burcu Arman**

"Bazen çok sıkılıyorum. Bulunduğum yerden uçup gitmek istiyorum... Belimden yere paralel eğiliyorum. Bir bacağımı yere paralel olacak şekilde kaldırıyorum. İki kolumu yanlara doğru açıyorum. Ben bir kuşum!"

"Alnımı yere koyuyorum, kollarımı vücudumun yanından ayaklarıma doğru uzatıyorum, ağırlığımı yere bırakıyorum. Ben bir çocuğum!"

Gergin geçen günün sonundaki rahatlama ihtiyacını hissediyor musunuz? Ben hissediyorum. Hem de her gün. Yalnızca bu değil. Kendimle başa çıkmayı, kendimi ifade edebilmeyi, başka açılardan -mesela daha sakin- bakabilmeyi istiyorum. Peki, tüm bunları yapabilmeye henüz çocukken başlasaydık? Bugün hayata ve olaylara başka türlü bakar mıydık? Kim bilir... Ama şimdiki çocuklar daha şanslı. Kendisi de çocuk yogası eğitmeni olan Ezgi Berk, Rukiye Ulusan'ın dünya tatlısı çizimleriyle bir nefeslik yoga kitabı hazırlamış: *Yogayı Seviyorum*.

Yogayı Seviyorum
Ezgi Berk
Resimleyen: Rukiye Ulusan
abm Yayınları, 64 sayfa

Arka kapakta *"Bedenini ve zihnini yolculuğa çıkarmaya hazır mısın?"* diye soruyor, içerdeyse küçük bedenleri ve zihinleri tam olarak buna hazırlıyor. Adını köpek, dağ, kelebek gibi canlı ya da nesnelerden alan yoga pozisyonlarına adım adım yönlendirirken, okurun kendisini gerçekten öyle hissetmesini sağlıyor. Ve bunları hangi durumlarda ya da neyle başa çıkmak için kullanabileceğine dair örnekler veriyor.

Pozisyonlar genelde bir olaya dayanıyor. Bazen etraf çok kalabalıktır sıkılmıştır çocuk, belki bir yetişkin gereksiz yere parmak sallamıştır; bazen haksızlığa uğradığını düşünüyordur belki yalnızca bir ağaç olmak istemiştir ya da belki bir dağ. Yorgundur uyumak üzeredir ya da yalnızca dünyaya tersten bakıyordur! O zaman dağ olabilir, köpek olabilir, kelebek hatta bir yıldız bile olabilir!

Kitaptaki pozisyonlar baştan sonra bir seri ediyor zaten ama daha fazlasını isteyenler için bir de posteri var; yine çocukların yapabileceği farklı pozisyonların görselleştirilmiş hâliyle. Tek ve yerinde bir uyarı; bunları ilk defa deneyecek olan çocukların bir yetişkin gözetiminde yapması. Sonrası; çok yaşasın hayal dünyası! ■

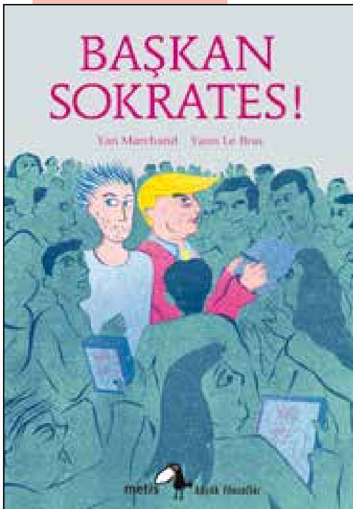
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Anlatımın akıcılığı ve açıklığı	★★★★☆
Konunun işlenişi	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★☆
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★

"DEMOKRASİ" GELİYOR, KAÇIN!

Yazan: **Mehmet Erkurt**

Başkan Sokrates!, dünden bugüne değişmeyen iktidar ilişkilerini ve kitlelerin iktidara, şefe, lidere karşı pasif, sorgulamaz duruşunu, tüketim kültürüyle hepten uyuşmuş ve körelmiş bakışıyla yüzeysel görkeme teslim oluşunu ele alıyor.

Başkan Sokrates!
Yan Marchand
Resimleyen: Yann Le Bras
Türkçeleştiren: Orçun Türkay
Metis Yayınları, 64 sayfa

Metis Yayınlarının 2011'den bu yana yayımladığı "Küçük Filozoflar" dizisi *Başkan Sokrates!*'le yirmi üç kitaba ulaştı. Dizinin Sokrates üzerine yazılmış dördüncü kitabında, Yan Marchand, Platon'un *Gorgias* adlı eserinden esinleniyor. Tıpkı *Sokrates Karanlıktan Çıkıyor*'da olduğu gibi, bu kitapta da Atina sokaklarını terk ediyor, Sokrates'le daha postmodern bir maceraya atılıyoruz. Zaman, günümüz.

Hikâye, cennet ve cehennem tasviriyle başlıyor. Adil olanlar cennete, namıdiğer Mutlular Adası'na, olmayanlar da cehenneme, Tartaros'un zindanlarına gidiyor. Ancak Tartaros'un zindanları dolup taşıyor artık! Çünkü tanrıların yargılama politikası uzun zaman önce değişti. Şöyle ki, başta insanlar tanrıları ihtişamla kandırabiliyordu. "İnsanların ruhlarının, bedenleri ve evleri kadar çirkin olduğunu düşünen" Yunan tanrıları, gösterişe ve şaşaaya kapılıp, üst sosyoekonomik sınıftan insanları, paralarının kaynağını sorgulanmaksızın (ya da bu kaynağı bilip göz yumarak) Mutlular Adası'na gönderiyordu. Ancak hatalı olduklarını, Mutlular Adası

yavaş yavaş "haydut yuvasına" dönünce anladılar. "Ruh yalan söylemez: Yaşamın damgalarını taşır," deyip, insanları ölümden sonra, çıplak ruhlarıyla, en kandırmasız ve debdebeden uzak halleriyle yargılamaya başladılar. Gelin görün ki, mebzul miktarda adaletsiz ruh çıktı karşılarına. Bir süre sonra Tartaros'un zindanları nüfusu kaldıramaz oldu.

Yargıç Minos bu lojistik sorunu çözmek için şöyle bir çözüm öne sürüyor: İnsanları daha adil kılmak. Böylece adaletsiz ruhları azaltmak. Bu görevi de ancak Sokrates'in yerine getirebileceğine inanıyor Minos. Çünkü ona göre Sokrates "en kusursuz ruh." Kendisine bu öneriyi sunduğunda, Sokrates şunu hatırlatıyor: "Yaşamım her seferinde idamla sonuçlandı. Zehirlendim, yakıldım, asıldım, giyotinle başımı kestiler." Anlıyoruz ki, ölümünden bu yana geçen iki bin dört yüz yılı aşkın zaman içinde Sokrates, insanlar içlerindeki adaleti bulsun diye farklı çağlarda denemelerde bulunmuş. Artık pek ümidi yok, zira Minos'la, "Elektrikli sandalyenin tadına bakayım istiyorsun şimdi de," diyerek dalga geçiyor. Ama Minos bu kez farklı bir strateji izleyecek. Sokrates'i dünyaya tek başına değil, Gorgias'la birlikte gönderecek! Eh, denendi ve görüldü, Sokrates'in pratik davranma, imajına dikkat etme ve kitlelere ulaşma konusunda bir halkla ilişkiler uzmanına ihtiyacı olduğu kesin. Buna da ağzı sıkı laf yapan Gorgias'tan daha güçlü bir aday olamaz.

Sokrates'in bütün itirazlarına rağmen, Gorgias zindanlardan çıkarılıyor ve Sokrates'le birlikte günümüze, New York benzeri bir şehre gönderiliyor. Gorgias taktiğe, stratejiye, gerekirse yalana başvuran bir ikna makinesi. Gorgias ondan yöntemini değiştirmesini istiyor. Kitle iletişimini benimsemesini, "diyaloğu" bırakıp "söyleve" geçmesini salık veriyor. Bu da kalabalıklara seslenmek demek. Bunun tek bir yolu olduğunu düşünüyor Gorgias: Başa geçmek. "Demokrasi" anlayışını yaymak için, siyasete girmek ve başkan olmak!

Dizinin, iktidarın kirliliğini en net gösteren kitaplarından biriyle karşı karşıyayız. Kitaptaki cehennem tasvirine baktığımızda, oradaki nüfusun, "ellerindeki güçle en iğrenç suçları işleyen krallar"dan, "ruhları yalanla, ikiyüzlülükle damgalanmış zenginler"den, "dilleri tutulmamış sözlerden hâlâ davul gibi şişkin olan bir sürü siyasetçi"den oluştuğunu görüyoruz. Yani merkezdekiler ve dalkavukları olmak üzere iktidara ait pek çok kişi orada.

İnsanlar mı? Çoğunluğun hâlini, Sokrates akıllı telefon çağının kimseyle ilişki kurmayan insanlarını görünce anlıyoruz. Kendi zamanındaki agoraların alışveriş merkezine döndüğünü, insanların da oraya konuşmak, sorunları çözmek, politik vatandaşlar olmak için değil, satın almak, tüketici bireyler olmak için gittiklerini görüyor Sokrates. Aktif değil, pasif bir var oluşu tercih ettiklerini fark ediyor ve dehşete düşüyor. Hayatlarındaki küçük ayrıntılara dair kararlar vermek dışında şehre, ülkeye ilişkin söz haklarından yararlanmıyorlar. Ve Sokrates tanıdık bir senaryonun içinde buluyor kendini. İllüstrasyonlarda Gorgias'ın gitgide Donald Trump'a benzediği bir senaryo!

Felsefe kitaplarının çocuklar için hazırlanmasının güzel yanı, felsefi öyküleme aracılığıyla topluma, insana ve etiğe dair sorgulamaların didaktizm iticiliğine yol açmadan yapılabilmesi. Dizinin bu kitabı, anlatım ve konuların ele alınışı açısından "çocuğa görelik" sorununu diğer kitaplara göre çözmüş görünüyor. Çünkü felsefe tarihinden ya da filozofun kişisel dünyasından çok, bir mesel üzerinden felsefi sorunun kendisine değiniyor; okura, üzerinde tartışılacak zengin malzeme veriyor.

Başkan Sokrates!, dünden bugüne değişmeyen iktidar ilişkilerini ve kitlelerin iktidara, şefe, lidere karşı pasif, sorgulamaz duruşunu, tüketim kültürüyle hepten uyuşmuş ve körelmiş bakışıyla yüzeysel görkeme teslim oluşunu ele alıyor. Aynı zamanda mutluluk güzellemesi üzerine düşünüp, "Mutlu insan adalet üzerine düşünür mü?" ya da "Mutlu insan bir şeylerin birileri için adil olmayabileceğinden kuşkulanır mı?" diye soruyor. Zamanında tanrılara yakın duran zenginlerin Mutlular Adası'na gidişi de Orta Çağ Avrupası'nda endüljans peşinde koşmalarından ya da bugün iktidara yakın durarak cenneti dünyalarına taşımaya çalışmalarından pek farklı değil. Bu iktidar ve kazanım stratejilerinde en çok kullanılan ve kirletilen kavramın "demokrasi" olması da ne yazık ki yine şaşırtmıyor.■

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★
Çeviri ve redaksiyonun titizliği	★★★★★
Kahramanların işlenişi	★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★½
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★½

İLK OKUMA KİTAPLIĞI

GÖKYÜZÜNÜN BİNBİR RENGİ

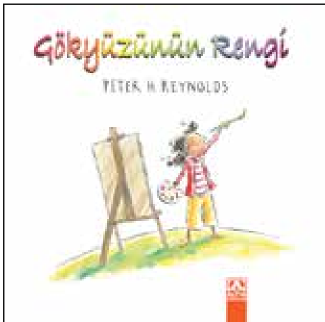
Bu kitabı resim çizmekten, gözlem yapmaktan, sonuç çıkarmaktan, çözüm bulmaktan hoşlanan tüm çocuklara hediye edebilirsiniz.

Yazan: **Nuray Gönülşen**

Gökyüzü ne renktir? Düşünmeden "mavi" yanıtını verenler, bu kitabı muhakkak okumalı. Kitabımızın kahramanı Marisol de çoğumuz gibi ilk önce "mavi" yanıtını verenlerden.

Okulda öğrencilerin kütüphane duvarına çizecekleri resimde gökyüzünü boyama işini üstlenen Marisol, boya kutusunda mavi boyanın olmadığını fark eder. Bu yokluk, onu düşünmeye sevk eder. Okul otobüsüyle eve dönerken güneş ufukta batmaktadır, Marisol bunu gözler. Eve gelince günün geceye dönüşünü izler. O gece rüyasında gökyüzünde renklerin arasında uçar. Sabah yağmur altında otobüsünü beklerken gökyüzünün yine mavi olmadığını görür. Ve gülümser. Sonunda gökyüzünü nasıl boyayacağını bulmuştur.

Mış Gibi ve *Nokta*'nın ardından *Gökyüzünün Rengi*'nin de yayımlanmasıyla Peter H. Reynolds'ın yaratıcılık üçlemesi "Creatrilogy"nin Türkiyeli okurlarla buluşması tamamlanmış oluyor. Bu resimli kitapta da yaratıcılık hakkındaki güzel öyküye, Reynolds'ın adıyla özdeşleşmiş olan sıcak suluboya çizimleri eşlik ediyor.

Gökyüzünün Rengi
Peter H. Reynolds
Türkçeleştiren: Oya Alpar
Altın Kitaplar, 32 sayfa

Kabul edelim ki gökyüzü her zaman, herkese mavi değil. Göğün yüzü bazen ancak parası veya olanağı olana mavi ne yazık ki... Misal kimileri yazın deniz kıyısına tatile kaçabilir, siz kaçamazsınız, puslu kentlerde çalışmaya devam edersiniz. Belki de dört yanınız kapalıdır, sadece belirli saatlerde, o da başınızı kaldırırsanız gökyüzünü görebiliyorsunuzdur, hapistesinizdir yani. Bunlar da yaşanıyor, belki evde mutfak-temizlik-yaşlı bakım işlerinde, belki cezaevinde, belki fabrikada-ofiste. Kısacası, çoğu zaman gökyüzünün masmaviliğine kolay erişim sağlanamıyor. Ki gökyüzü hep mavi olsaydı onca şair, onca ressam ne yapardı?

Bu kitabı resim çizmekten, gözlem yapmaktan, sonuç çıkarmaktan, çözüm bulmaktan hoşlanan bu yönde eğilimi olan tüm çocuklara hediye edebilirsiniz. Bu güzel çocuk öyküsünden yola çıkarak bizim de göğün sadece mavi olduğunu düşünmekten vazgeçmemiz faydalı olabilir. Zira gerçekçi değil. İlla mavi olması gerekir diye bir dayatmanın anlamı zaten yok. Hayat böyle değil. Öte yandan "motorları maviliklere sürmeyi" özlemekten de vazgeçilecek gibi değil. Önemli olanı Küçük İskender söylemiş: *"Tek millet, gökyüzüdür ölürken yürekli düşünüldüğünde"*.■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★☆
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★☆

Geronimo Stilton ile

MACERA DOLU BİR YOLCULUĞA HAZIR MISINIZ?

Geronimo Stilton *Hayal Krallığı'na geri dönüyor!*

Bu seferki görevi mutluluğun kalbini bulmak ve onu Periler Kraliçesi'ne getirmek! Sevgi, dostluk, dürüstlük, hayal gücü ve biraz da cesaretiniz varsa Geronimo Stilton ve Hayal Yoldaşlığı'na katılmak için siz de hemen yola çıkabilirsiniz. Oraya nasıl mı gideceksiniz? Tabii ki hayal gücünüzle.

Geronimo Stilton kitaplarını okurken ailenin, arkadaşların, barışın, dayanışmanın, dürüstlüğün, samimiyetin önemini hissedecek, kendinize gülebilmenin ne kadar da farekulade bir şey olduğunu anlayacaksınız. Tam da bu nedenle Geronimo Stilton maceraları çocukların okuyup bir kenara bırakacakları maceralar olmaktan çok uzak.

YapıKredi Kültür Sanat Yayıncılık

YKY YAPI KREDİ YAYINLARI

Keşif sadece okumakla olmaz!

Okurunu edilgenlikten çıkarıp etkin katılıma teşvik eden *Meraklı Gezginin Notları*, genç okurlarına içinde yaşadıkları dünya ve uzaya dair merak aşılıyor.

Yazan: **Hazal Çamur**

Okumak bir bakıma edilgen bir eylemdir. Yazar cömertçe zihin kapılarını bize açarken, okura kendi hayal gücüyle burada gezinmek düşer. Okur bundan şikâyetçi olmasa da kendini kurgu içinde düşlediği zamanlar hiç de azımsanmayacak düzeydedir. İşte, *Meraklı Gezginin Notları*, okurunu sadece bir yol arkadaşı gibi değil, hem yazarı hem de çizeri olarak sayfalarında ağırlayan bir etkinlik kitabı.

Çocuk ve gençlik edebiyatında sıkça adını duyduğumuz Göktuğ Canbaba'nın kaleme aldığı ve onun pek çok eserine kendine has çizgileriyle can veren Biğkem Karavus'un resimlediği bir kitap var karşımızda. Ece ve Berk adlı iki kardeşin, yaz tatilini geçirmek için dedelerinin çiftlik evine gitmelerini konu alan hikâye, başlangıçta diğer kitaplardan pek de ayrılmıyor. Ece ve Berk'in etrafı keşfetme arzusuna dedelerinden onay çıkınca, onlara yol boyunca eşlik edecek Bilge Baykuş ile birlikte asıl macera başlıyor. Kitapta, akıntının tersine yüzüp şelaleleri aşan somonlar, şiir okuyan ağaçlar, ilkel çağlardan kalma duvar resimleri ve dünyaya çarpıp derin bir uykuya dalmış göktaşları gibi ilgi çekici ve bilgilendirici pek çok sahne ile karşılaşıyoruz.

Meraklı Gezginin Notları
Göktuğ Canbaba
Resimleyen: Biğkem Karavus
Doğan Egmont, 48 sayfa

Alt başlığı "Yaratıcı Yazma Kitabı" olan eser, bu adı kesinlikle hak ediyor. Oldukça geniş bir yelpazede, okurunu proaktif olmaya teşvik ediyor. Böylece yarım kalan şiirleri tamamlıyor, resimler çiziyor, hikâyeler yazıyor, diyalogları tamamlıyor, hatta küçük bir tiyatro oyunu bile kaleme alıyoruz. Göktaşının dünyaya düşmeden önce gezdiği yerleri düşlemek ve onun ağzından yazmak da bizim elimizde, dağları resimlemek de... Ece'nin günlüğüne bu macera dolu günü not etmek de bize düşüyor; hem zehirli hem de sağlıklı mantarların yer aldığı öbeği boyamak da.

Okurunu edilgenlikten çıkarıp etkin katılıma teşvik eden kitap, ona, içinde yaşadığı dünya ve uzaya dair merak ve bilinç aşılıyor. Yerinde bilgiler verip bunları şehir hayatıyla kıyaslarken, okuru, yazar ve çizer olarak kitaba dâhil ederek anlatının bilince dönüşme sürecine destek oluyor.

Meraklı Gezginin Notları, genç okuruna okuma aşkı kadar, yazarlık/çizerlik aşkı da aşılayacak türden güzel fikirlerle kurgulanmış, macera dolu bir etkinlik kitabı.■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★
Anlatımın akıcılığı ve açıklığı	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★☆

Taş üstüne taş koyunca...

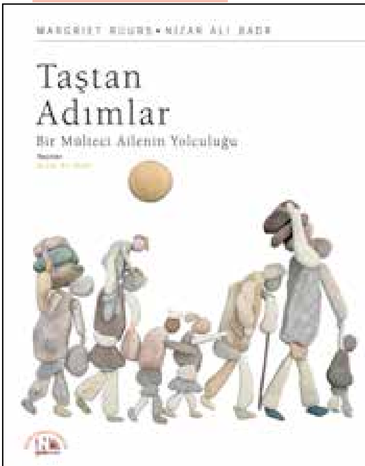

Her geçen gün daha fazla göç öyküsü okuyoruz, duyuyoruz, hatta belki de şahit oluyoruz. Rama ve ailesinin yolculuğu bu yüzden bilindik bir öykü olsa da özgünlüğü bu öykünün aktarılışında saklı.

Taştan Adımlar
Bir Mülteci Ailenin Yolculuğu
Margriet Ruurs - Nizar Ali Badr
Türkçeleştiren: Sanem Öge
Nesin Yayınları, 40 sayfa

Yazan: **Sanem Erdem**

Çocuk edebiyatının güncel meselelerden azade olmadığına en güzel örneklerden biri, son zamanlarda ülkemizde de yayımlanan, göçmenliği konu eden kitaplar. *İyi Kitap* Haziran 2017 sayısının dosya konusu “Çocuk kitaplarında göç ve mültecilik” idi ve bu meseleye çeşitli yönleriyle eğilen kitaplara yer verilmişti. Mülteciliği konu edinen kitaplara Ekim ayında Nesin Yayınevi tarafından yayımlanmış yeni ve oldukça özgün bir çalışma katılıyor: *Taştan Adımlar Bir Mülteci Ailenin Yolculuğu.*

Önce kitabın ortaya çıkış hikâyesine kısaca değinmek isterim. Kanadalı bir çocuk kitabı yazarı olan Margriet Ruurs, internette gezinirken taşlarla oluşturulmuş resimler görüyor. Mülteci öyküleri anlatan eserlerin yaratıcısı Nizar Ali Badr, Suriye’nin Lazkiye şehrinde yaşayan bir sanatçı. Yazarımız kendisine önce doğrudan, sonra Arapça bilen bir arkadaşı vasıtasıyla ulaşmaya çalışıyor ve nihayetinde sanatçıya ulaşıp onun taşlarla anlattığı öyküleri kendi metinleriyle bir araya getirme fikrini hayata geçiriyorlar. Tabii bu hikâyenin kısa versiyonu, devamı kitabın sonundaki yazarın notunda.

Hepimizin artık aşina olduğu umuda yolculuk öykülerinden birini anlatıyor *Taştan Adımlar.* Uzak olmayan bir geçmişte mutlu bir çocukluğunu anlatarak

başlar öyküsüne Rama. Kuşlar kadar özgürlerdir adeta. Ama büyükbaba Jedo bilir aslında özgür olmadıklarını: "Şarkılarımızı söyleyip dans edemiyorsak ve kendi dualarımızı okuyamıyorsak gerçekten özgür sayılır mıydık?"

Derken savaş patlak verir ve savaşın getirdiği yoklukla evler birer birer boşalmaya başlar. Yine de Rama umursamaz fazla, ailesi yanındadır çünkü. Ne zaman bombalar evlerinin yakınına düşer, işte o zaman göçmenin, bildikleri her şeyi bırakmanın zamanı gelmiştir. Küçük Rama sadece yüreğinde anıları taşırken yetişkinler bohçaları yüklenip hep birlikte yürürler, yürürler, yürürler...

Her geçen gün daha fazla göç öyküsü okuyoruz, duyuyoruz, hatta belki de şahit oluyoruz. Rama ve ailesinin yolculuğu bu yüzden bilindik bir öykü olsa da özgünlüğü bu öykünün aktarılışında saklı. Bir eseri edebi kılan özellik ne anlatıldığından ziyade nasıl anlatıldığıdır. Yüzlerce yıllık edebiyat tarihinde henüz işlenmemiş bir konu kaldı mı, bilmiyorum. Çok özgün, çok yeni bir konu yanlış ellerde edebiyatla alakasız bir metin olarak karşımıza çıkabildiği gibi onlarca, yüzlerce kez işlenen bir konu da belki farklı bir bakış açısıyla, belki kurgusuyla apayrı bir edebiyat eserinde tekrar hayat bulabilir.

Umutlarının ardına düşüp sonu mutlu biten bir yolculuğa çıkan sayısız ailelerden birinin öyküsü konu ediliyor bu kitapta. Yaratıcıları ise tutkal pahalı olduğu için sahilden topladığı çakıl taşlarıyla yarattığı kompozisyonların fotoğraflarını çektikten sonra bozup aynı taşları tekrar tekrar yeni kompozisyonlarda kullanarak bir öykü anlatan Nizar Ali Badr ve dünyanın öbür ucunda bu görsel öyküyü sözcüklere döken Margriet Ruurs... Bu iki hikâye anlatıcısı sayesinde yaşam buluyor taşlar ve bu zorlu yolu ince ince işleyerek müthiş bir sadelikle döşüyorlar. Kelimelere dökemeyeceğim kadar duygu yüklü tasvirlerle Rama ve ailesi kadar şanslı olmayanlar da anılıyor; ama anlatıcı bir çocuk olduğu için umut daima devam ediyor. Aradaki dil ve mesafe engellerine rağmen üretilen bu kitabın ardındaki işbirliği bile başlı başına bir umut kaynağı zaten.

Bazen sadece taştan kompozisyonlara dalarak bazen de kompozisyonlara eşlik eden metni okuyarak kitabın sayfalarını kimbilir kaç kez karıştırdım. Nizar Ali Badr'ın yarattığı güçlü görsellerle tek başına taşıyabileceği bir kitap bu aslında; ancak sanatçıyı keşfeden Margriet Ruurs olmadan bu taştan öyküleri asla göremeyecektik belki de. Ayrıca, çevirmen Sanem Öge'nin sakin ritimli çevirisi aracığıyla güzel bir Türkçeyle okuduğumuz metin, sessiz taşların sesi oluyor adeta. Üzücü, sarsıcı bir konuyu ele alırken kullanılan abartısız dil, okurun hislerini değerlendirmesine ve düşünmesine imkân tanıyor.

Kimi zaman silah da olabilen cansız, soğuk taş parçalarının da yürekleri ısıtabileceğini gördüm desem abartmış mı olurum? Belki evet. Bazı yetişkinlerde hiç umut görmüyorum. Ama çocuk demek umut demek değil mi? Biz yetişkinler karamsarlığa kapılsak da umutsuz yaşanmıyor.■

Görsellerin ifade gücü	★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★
Grafik tasarım	★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★
Baskı kalitesi	★★★★★

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e çocuk dergileri üzerine notlar

1869-1908 yılları arasında toplam 20 çocuk dergisi yayımlanırken, 1908 Meşrutiyeti'nden Cumhuriyet'e uzanan on beş yıllık zaman diliminde çıkan çocuk dergilerinin sayısı ise 23'tür.

Yazan: **Doğan Gündüz**

Çocuk dergilerinin ortaya çıkışı, çocukların "küçük yetişkinler" olmadığını, yetişkinlerden farklı değerlendirilmesi ve farklı muamele görmesi gerektiğini savunan modern çocukluk anlayışıyla yakından ilintilidir.

Adını Güliver'in gittiği cüceler ülkesinden alan ve 1751 yılında yayımlanan *The Lilliputian Magazine* İngiltere'de çıkan ilk çocuk dergisidir. Dergide basit ahlak dersleri, kısa öyküler, masallar, danslar, şarkılar, ilahiler, kısa şiirler, bilmeceler gibi birçok alandan yazılar yer alır[1].

1 https://www.bl.uk/collection-items/the-lilliputian-magazine#

Mümeyyiz (1869)

1768 yılında çıkan *Le Journal d'edication* (Eğitim Dergisi) ise Fransa'da gençler için yayımlanan ilk dergidir. Bu derginin J.J. Rousseau'nun eğitimin ve insanın doğası üzerine yazdığı *Emile* kitabından sadece altı ay sonra yayımlanması[2] dikkate değerdir. Dergi eğitim, din, bilim ve ahlak üzerine kalem oynatan en iyi yazarların yazılarının bir araya getirildiği bir periyodik olmayı hedefler[3].

1772 yılında Leipzig'de yayımlanan, *Leipziger Wochenblatt für Kinder* ise Almanya'daki ilk çocuk dergisi olarak değerlendirilir[4]. İçinde hikâyeler, fabllar, doğayla ilgili konular, mektuplar ve bazı temsiller bulunur.

Batı dünyasında çocuğun kazanmakta olduğu yeni anlam ve değerler, Batı ile temasta olan Osmanlı elitlerini de etkiler. Osmanlı'da çocuk dergilerinin ortaya çıkışı da bu etkiden bağımsız değildir.

Türkçe basılan çocuk dergilerinin geçmişi 15 Ekim 1869'da çıkan *Mümeyyiz*'e uzanır. Aynı adla yayımlanan gazetenin eki olan ve çocukların ilgisini çekebilmek için her sayısı farklı renkle basılan bu dergi 49

2 http://www.lapressejeunesse.fr/la-presse-jeunesse-en-bref/reperes-historiques

3 http://dictionnaire-journaux.gazettes18e.fr/journal/0635-journal-deducation-1

4 http://de.metapedia.org/wiki/Leipziger_Wochen%C2%ADblatt_für_Kinder

Çocuk Dünyası (1913)

Çocuk Bahçesi (1905)

The Lilliputian Magazine (1751)

sayı yayımlanır. *Mümeyyiz*'in amacı toplumun geleceği olan çocuklara iyi ahlak, terbiye ve tahsil konusunda onların anlayacağı dille bilgi vermektir. İlk sayıda bu niyet açıkça yazılır: "Şimdi bir de şu sizin için çıkardığımız gazetede ne yapmalıyız, nasıl mektebe gitmeli, derse nasıl çalışmalı, nasıl okuyup yazmalı ve ana babamıza ve hoca efendilere nasıl itaat etmeli, onları yazacağız ve dünyada iyi ve herkesin beğeneceği huylar nedir ayıplayacağı şeyler nelerdir onları size bildireceğiz."

Mümeyyiz'de ve ondan sonra çıkan *Hazine-i Etfal* (1873) ve *Sadakat* (1875) dergilerinde herhangi bir resim yer almaz. İçinde resim olan ilk çocuk dergisi *Etfal*'dir[5] (1875).

1869-1908 yılları arasında toplam 20 çocuk dergisi yayımlanırken, 1908 Meşrutiyeti'nden Cumhuriyet'e uzanan on beş yıllık zaman diliminde çıkan çocuk dergilerinin sayısı ise 23'tür. Ki bu aralıkta 1. Dünya Savaşı'nın iyice kızıştığı 1915, 1916, 1917 yıllarında yeni bir çocuk dergisinin çıkmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Yıllar geçtikçe çocuk dergilerinin sayısı artıyor olsa da uzun ömürlü olanları oldukça azdır. Latin harflerinin kabul edildiği 1928 yılına kadar yayımlanan 54 çocuk dergisinin içinde sadece üç tanesi 100 sayıdan fazla yayımlanmıştır. Bunlar sırasıyla 1896'da İstanbul'da çıkan, kız ve erkek bütün çocukları daha iyi ahlaklı, daha bilgili hâle getirmeye hizmet etmek amacını güden *Çocuklara Mahsus Gazete* 626 sayı[6], 1897'de Selanik'te çıkan, kız ve erkek çocukların ahlakını güzelleştirmeyi, bilgilerini artırmayı, boş vakitlerinde nasıl eğlenmeleri gerektiği yönünde rehberlik yapmayı isteyen ve çocuk edebiyatına önemli bir katkı sunan *Çocuklara Rehber* 166 sayı, 1923'de Bolu'da çıkan ve ilk sayısında "Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin Çocukluk Hayatı"na yer veren *Yeni Yol* 113 sayı yayımlanmıştır. Çocukların fikirlerinin açılmasına çalışmak üzere 1913 yılında çıkan *Çocuk Dünyası* ise 94 sayıya ulaşabilmiştir.

Haftalık (az sayıda iki haftalık veya aylık olanları da vardır) periyotlarla, perşembe günleri çıkan çocuk dergilerinin künyelerinde genellikle "çocuklara, öğrencilere, Türk çocuklarına, Türk yavrularına" özel çocuk dergisi olduğu ibareleri vardır. Ancak burada sözü edilen "çocuklar" çoğunlukla dergi içindeki yazılarda da hitap edilen "beyler, efendiler" yani erkek çocuklardır. *Çocuklara Mahsus Gazete, Çocuklara Rehber, Çocuk Bahçesi* (1905) dergileri, künye veya hitaplarında "Erkek ve Hanım Evlatlar" içermesiyle diğer dergilerden ayrılır.

Selanik'te çıkan *Çocuk Bahçesi*'nde Tevfik Fikret, Mehmet Emin (Yurdakul), Nigâr Binti Osman gibi ünlü yazar ve şairler de yer alır. Tabii bu çocuk dergisi iktidarın dikkatini çekmekte gecikmez ve 22. sayıdan itibaren 3 haftalığına kapatılır[7].

Cumhuriyet öncesi çocuk dergilerinde başlıca fen, edebiyat, sağlık, ahlak, din, dil bilgisi, spor, terbiye, mizah, doğa, eğitim konularına yer verilir. Cumhuriyet ile birlikte çocuk dergilerinin sayısı artmakla kalmaz, ideal Cumhuriyet çocuğunu oluşturabilmek için Cumhuriyet'in fikirleri de dergilerde kendine daha geniş yer bulur.■

5 KASAP Ayşe, *Evvel Zaman İçinde Çocuk Dergileri 1869-1928 Yılları Arasında Yayınlanan Osmanlıca Çocuk Dergileri*, İstanbul, Sultanbeyli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kültür Yayın No:2, 2011, s.4-7

6 UNGAN Suat, YİĞİT Fadime, *"Geçmişten Günümüze Türkiye'de Süreli Çocuk Yayınları"*, Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2014, 10, s.184-198

7 OKAY Cüneyd, Eski Harfli Çocuk Dergileri, İstanbul, Şubat 1999, s.97-98

ÖDÜLLÜ BULMACA!

Bulmacamızı tamamlayıp alttaki harf dizisini doldurduğunuzda anahtar kelimelerimize ulaşacaksınız. Çözümü bulan ve **iyikitap@tudem.com** adresine 24 Ocak 2018 tarihine kadar gönderenler arasında yapacağımız çekiliş sonucuna göre, kazanan bir okurumuza Tudem Kitabevlerinde istediği şekilde kullanabileceği 100 TL. değerinde hediye çeki armağan edeceğiz. İyi eğlenceler!

SOLDAN SAĞA

1. *Tasmalı Güvercin*'in yazarı.
4. Koray Avcı .... - *Sıra Sana da Gelecek* diyen yazar.
6. *Küçük* .... - Alexandre Jardin kitabı.
7. Charles ...... – "Beter İkizler"in yaratıcısı.
8. *Dev* ...... - Roald Dahl kitabı.
11. Heinrich .... - *Balık Tutma Dersi*'nin yazarı.
12. Güzel, Açıkgöz, Cesur .... - Beatrice Masini'nin bir kitap serisi.
13. .... Simon - *Felaket Henry*'nin yaratıcısı.
15. .... *Pansiyon* - Hanzade Servi kitabı.
16. *Metal Yorgunluğu*'nun öykücüsü.
18. Zeynep .... - 86. sayımızın kapak çizeri.
19. *Hayal* .... - Nermin Bezmen kitabı.
20. *Johnny ve* .... - Terry Pratchett kitabı.

YUKARIDAN AŞAĞI

1. *İyi Kitap*'ın ikinci sayısının kapağında yer alan tanınmış yazarımız.
2. *Fa Usta'nın* .... - Fatih Erdoğan kitabı.
3. *Balina ile* .... - Fazıl Hüsnü Dağlarca eseri.
5. 22. sayımızın kapağındaki söyleşimizin konuğu, tanınmış çevirmen ve yazarımız.
9. *Nerede Bu* .... - Barroux'un sözsüz kitabı.
10. Türkiyeli çocuklar Gruffalo'yu bu isimle tanır.
13. .... *Bacası* - V. Aghaei kitabı.
14. Precious .... - 13. sayımıza konuk olan "Bir Numaralı Kadınlar Dedektiflik Bürosu"nun ünlü dedektifi
17. *İyi Kitap*'ın ilk sayısının yayımlandığı ay.
18. .... *Sokağı* – Jo Simmons kitabı.

Açıklama: Bulmaca tamamlandığında, turuncu renk zemin içinde kalan harfleri, alfabetik sıraya göre dizdiğinizde aradığımız yanıta ulaşacaksınız.

Geçtiğimiz haftanın çözümü ve kazananı:

İyi Kitap'ın geçen sayısında yayımladığımız bulmacayı çözen okurlarımız, değerli şair ve yazarımız Sennur Sezer'in ismine ulaştılar. Doğru yanıtı bulan okuyucularımız arasında yaptığımız çekilişte ise sayın Celal Özbek, Tudem Kitabevlerinde kullanmak üzere 100 TL. değerinde hediye çeki kazandı.

ÇÖZÜM

A	B	C	Ç	D	E	F	G	Ğ	H	I	İ	J	K	L	M	N